

Z obsahu:

**Svatý Josefe,
bdi nad celým církevním
společenstvím**

Svatý otec Jan Pavel II.
při generální audienci
19. března 2003
- strana 2 -

Zázraky se dějí
- strana 4 -

**Bezmezná láska
k Ježíši Kristu**
- strana 5 -

Hle, matka tvá
Poselství Jana Pavla II.
k XVIII. světovému dni
mládeže 13. dubna 2003
- strana 8 -

**Jedinečnost a spasitel-
ská univerzálnost Ježíše
Krista a Církve**
Josef kardinál Ratzinger
(dokončení)
- strana 10 -

**Historie se nesmí
zapomenout**
Homilie předsedy ČBK,
olomouckého arcibiskupa
Mons. Jana Graubnera,
při odhalování památníku
obětím nacismu a komu-
nismu na Vyšehradě
21. 3. 2003
- strana 14 -

Daruj nám pokoj!
Kardinál Meisner
19. března 2003
- strana 14 -

*Nyní žádá Kristus výslovně od vás,
abyste přijali Marii k sobě...*
Jan Pavel II.: Poselství k XVIII. světovému
dni mládeže 13. dubna 2003

EDITORIAL

Současný způsob života používá jako svou hybnou sílu dva pojmy, které jsou různou stranou téže mince: konzumismus a komercializaci. Ta mince se nazývá sobectví, neboli egoismus. Technicko-kulturnímu procesu, který tomuto životnímu stylu razí cestu, se říká pokrok, což je pojem takřka posvátný a nedotknutelný. Konzumní společnost se sama (z ryze komerčních, tedy svůj prospěch sledujících důvodů) stará o to, aby tento životní způsob všemi prostředky propagovala. Vymýšlí si své i neskutečné a idealizované idoly, které staví s vynakládáním značných prostředků všemožně na odív. Ten, kdo se podvolil tomuto způsobu smýšlení a hodnocení, takže mu přešel do krve a stal se mu hlavní životní pákou, neumí si už ani představit, že by někdo mohl smýšlet jinak. Naopak lidé, kteří se dokážou ubránit této mentalitě a jednájí z jiných pohnutek, takže nemyslí v prvé řadě na sebe, a dokonce i v zájmu svých bližních zapominají na sebe a na svůj osobní prospěch, jeví se svému okolí spíše jako podivíni nebo jakési zapomenuté pozůstatky z dob, které současný způsob života dávno pokládá za překonané.

Mít své obdivované vzory však není vynález poslední doby. Ta jen po svém deformuje a zneužívá to, co zde bylo odedávna. Je to právě dnes ona nesporně nejstarší, pro některé nejzastaralejší dvoutisíciletá instituce, jež má od samého počátku své skutečné a osvědčené „vzorové hrdiny“, které pozvedá na oltáře a kteří se zcela jinak než „hvězdy“ tohoto světa stali „miláčky“ svých ctitelů a následovníků. Jejich řady rostou i dnes. Současnému papeži obzvláště záleží na tom, aby tyto přitažlivé vzory křesťanského životního způsobu nezapadly, ale aby se jim dostalo náležité vnitrocírkevní publicity. Výběr takových hrdinů opravdové svatosti života je přítom velice náročný a přísný,

trvá nějakou dobu. I když se pak stává, že k aktuálnímu následování se představují i postavy z dřívějších dob, kupodivu vůbec není na závadu, že žily ve zcela jiných společenských okolnostech. Navíc si Církev stanovila jako jednu z podmínek, že výběr každého z nich potvrdí mimořádným a prokazatelným způsobem sám Bůh. Znamená to tedy, že nikoliv papež, ale sám Bůh pokládá ten či onen příklad za velice aktuální, a to nejen pro věřící, ale vůbec pro tento svět.

Všem těmto svatým vzorům je totiž společné to, co je nejpodstatnější, že se *nepřizpůsobovali světu své doby, ale dokázali rozeznat, co je svaté a bohumilé*. Nejen mučedníci, kteří svou víru dosvědčili svou smrtí, ani vyznavači *nemilovali svůj život v tomto světě*, a tak ho vlastně *ztratili* se všemi jeho lákavými nabídkami, výhodami a pohodlím, protože našli něco daleko vzácnějšího a cennějšího. Našli poklad, který jim lidé tohoto světa mohou jediné závidět, protože tento poklad se nekazí, nepodléhá bankrotům a zloději ho nekradou, a když ho jeho šťastní nálezci zcela nezištně rozdávají, nejen že ho neubývá, ale ještě více roste. Vztahuje se totiž na ně Ježíšova skálopevná zákonitost, že cokoliv z lásky k Bohu *odumře*, přináší *mnohonásobný užitek*.

A tak zatímco synové tohoto světa především shromažďují do svých stodol, Boží synové jdou, aby rozdávali. Rozdávají svůj nejvzácnější poklad – Ježíše Krista a jeho radostnou novinu. Jejich odpůrci je dnes za to osočují, že ty, kterým zvěstují evangelium, připravují o jejich kulturu. Je to pozoruhodné obvinění ze strany právě těch, kteří křesťanský Západ tak dokonale připravili o jeho tisíciletou kulturu a nahradili ji barbarskou kulturou sobectví a smrti, kterou navíc bezohledně exportují do celého světa. Není divu, že pokládají za urážku a přímo omezení své svobody, když

Pokračování na str. 13

Svatý Josefe, bdi nad celým církevním společenstvím

Dnes slavíme slavnost svatého Josefa, snoubence Marie (Mt 1,24; Lk 1,27). Písmo ho označuje za Ježíšova *otce*, ochotného uskutečňovat Boží záměry, i když se vymykají lidskému chápání. Jemu, *Davidovu synu*, světil Bůh Otec ochranu věčného Slova, které se stalo člověkem působením Ducha Svatého v lůně Panny Marie. Svatý Josef je v evangeliu popisován jako *člověk spravedlivý* (Mt 1,19) a je pro všechny věřící vzorem života z víry.

Slovo „spravedlivý“ znamená mravní počestnost, upřímnou náklonnost k zachování zákona a jednání v úplné otevřenosti vůči nebeskému Otci. Ani ve chvílích obtížných a někdy dramatických neosobuje si pokorný tesař z Nazareta pro sebe právo diskutovat o Božím plánu. Čeká na volání Nejvyššího, v mlčení respektuje tajemství a dává se vést Hospodinem. Úkol, který jednou přijal, vykonává s učenlivou odpovědností: naslouchá poslušně andělovi, když jde o to, přijmout jako manželku nazaretskou Panu (srov. Mt 1,18–25), při útěku do Egypta (srov. Mt 2,13–15) a při návratu do Izraele (srov. tamt. 2,19–23). V několika málo charakteristických rysech ho evangelisté popisují jako starostlivého Ježíšova

ochránce, pozorného a věrného manžela, který uplatňuje rodinnou autoritu v stálém konání služby. Nic jiného nám Písmo svaté o něm nevypráví, ale v tomto mlčení je obsažen styl jeho poslání: život prožívaný v šedi každodennosti, ale s pevnou vírou v Prozřetelnost.

Svatý Josef musel zajišťovat potřeby pro rodinu tvrdou ruční prací. Proto ho Církev právem jmenovala patronem dělníků.

Dnešní slavnost je proto vhodnou příležitostí, abychom rozjímali také o důležitosti práce pro lidský život, rodinu a společnost. Člověk je subjekt a protagonista práce a ve světle této pravdy je možno chápat základní existenční vazbu mezi jednotlivcem, prací a společností. Jak připomíná 2. vatikánský koncil, lidská činnost vychází z člověka a směřuje k člověku. Podle Božího záměru a vůle má sloužit pravému blahu lidstva a má ponechat „člověku jako jedinci i jako členu společnosti možnost rozvíjet své povolání do plnosti“ (srov. GS 35).

Aby tento úkol byl naplněn, je třeba pěstovat „osvědčenou spiritualitu lidské práce“, zakotvenou a pevně zakořeněnou v „evangeliu práce“, a věřící jsou povoláni, aby hlásali a dosvědčovali křesťanský význam práce v různých profesních aktivitách (srov. Laborem exercens, 26).

Svatý Josef, světec tak velký a pokorný, ať je příkladem, kterým se křesťanští pracující inspiřují a vzývají ho za všech okolností. Pečlivému strážci Svaté rodiny z Nazareta bych chtěl dnes svěřit mládež, která se při-

pravuje na budoucí povolání, nezaměstnané a ty, kteří snášejí obtíže v důsledku omezených možností zaměstnání, rodiny a celý svět

práce s jeho očekáváním, výzvami, problémy a perspektivami, které ho poznamenávají.

Svatý Josefe, všeobecný patron Církve, bdi nad celým církevním společenstvím a jako člověk pokoje, jakým jsi byl, zajisti celému lidstvu, zvláště národům ohroženým v těchto hodinách válkou, drahocenný dar svornosti a míru.

L'Osservatore Romano
20. 3. 2003

Jak oslavit Otce

Zamyšlení nad liturgickými texty
dnešní neděle

Jestliže zrno zemře, vydá mnohý užitek

Zahloubej se do úryvku Janova evangelia z třetího čtení. Připoj se k řeckým poutníkům, kteří se přišli poklonit Hospodinu. Ale tito přichozí by chtěli také spatřit Ježíše. Co krásnějšího si může člověk přát? Blahopřej jim k jejich svatému zájmu a probuď v sobě stejnou touhu. Ty, kteří ho upřímně hledají, chce dnes Ježí odměnit nejen tím, že uvidí jeho samého, ale uslyší také hlas Otce, který se zalíbením shlíží na svého poslušného Syna.

Tyto neobřezané přivádí především pověst o jeho divech. Nyní se dovíš, že Ježíšova sláva má mnohem hlubší základ. Ten, který se dnes ještě těší pověsti divotvůrce a dobrodince a *celý svět jde za ním*⁽¹⁾, bude již tento týden označen za bezectného zločince a nepřítele národa. Těm, kteří by dnes *rádi viděli Ježíše*, chce dát dnes nahlédnout do vznešeného tajemství, jak dojt opravdové slávy: *Přišla hodina, kdy Syn člověka bude oslaven*, ale stane se tak šokujícím způsobem. Když vidíme zrno obtěžkaný klas, zapomínáme na to jediné zrno, ze kterého vyrostl. To zrno totiž *umřelo* v zemi, vydalo ze sebe všechno, co mělo a čím bylo, a z jeho zmaru vzešel veliký užitek. Osud zrna, které hyne v zemi, je hlubokým symbolem cesty určené nejen pro Ježíše, ale i pro jeho učedníky.

Tento neobvyklý dar nejsi schopen docenit bez pomoci Ducha Svatého. Tvůj Pán ti nabízí svůj božský způsob, jak přinášet *hojný užitek*. Nemůžeš prokázat větší službu Bohu i světu, než když se s Ježíšem zcela spojíš na jeho cestě a budeš s ním procházet jeho bolestnou obětí. *Dojdeš tak tci u Otce*, protože pomáháš uskutečňovat a naplňovat jeho záchranný plán spásy. To je skutečný smysl následování Ježíše Krista a tajemství tolika světců, kteří dnes zaplňují nebe nejen svou přítomností, ale i těmi, které přivedli za sebou jako svůj *mnohonásobný užitek*: nepřehledné zástupy duší, kterým získali milost záchrany a spásy díky své dobrovolné a bezvýhradné oběti.

Lekáš se pomýšlení, že máš sdílet osud zrna, které bylo zatlačeno do země, aby tam *ztratilo svůj život*? Nejsi sám, koho při této představě přepadá strach. Úzkost se nevyhýbá ani tvému Pánu, i on se chvěje, ale přece se nevzdává: *vždyť právě proto přišel*. Snést tuto úzkost také patří k přinášené úplné oběti, která nekončí ve smrti a obsahuje mnohem větší útěchu: svou ochotou spolu s Pánem *zemřít jako zrno v zemi* přispívá k tomu, aby zde na zemi bylo *jméno jeho Otce oslaveno*. Je možno si přát něco většího a vznešenějšího? Hlas, kterým Otec tak jasně projevuje své zalíbení, neozý-

vá se jen kvůli Ježíši, ale i *kvůli tobě*. Vzpomeň si na to, když tě bude stravovat tíže samoty, úzkosti a bolesti. Dívej se na ně jako na porodní bolesti nového života, který vyústí do slávy.

I Boží Syn nachází útěchu ve vědomí, že za ním půjdou zástupy těch, kteří přijmou jeho výzvu. *Až bude povýšen od země*, bude svým příkladem neodolatelně přitahovat a probouzet v obětavých srdcích ochotu připojit se k jeho oběti. To bude onen *hojný užitek*, který vzejde z jeho smrti. Teprve na věčnosti bude zjevné, kolik je těch, kteří se vydali po jeho cestě, aby tak otevřeli dalším nesčíslným duším přístup k nebeské hostině.

Zástup Ježíšových následovníků tak poroste, až bude *vládce tohoto světa* definitivně *vyhnán*. Spolu s ukřižovaným Spasitelem se tak budou na jeho porážce podílet i Pánovi *služebníci*. Ačkoliv jim Nepřítel nabízí rozkoše, moc, majetek a svoji slávu, Ježíšem přitahovaní následovníci se pro něho rozhodnou právě proto, že bude, oloupený, potupený a zmučený, *povýšen od země*. To bude Boží vítězství, že ti, které *přitáhne k sobě*, pohrdnou nabídkou *vládce tohoto světa* a učiní úplný opak: ukřižují své sobectví, *znenávidí svůj dosavadní život*, ve kterém se dosud pachtili jen za nespravedlivým potěšením, které žije na úkor těch druhých, a dají se naopak uchvátit Kristovým bláznovstvím a dají jako on sami sebe za oběť pro ty druhé.

Tak láska Kristova, která v nich přináší *mnohonásobný užitek*, *vykonává soud nad tímto světem*. Kdo je míněn tímto *světem*? Pán tím má na mysli odvěkého Nepřítele, který si osobuje vládu nad tímto světem, a všechny ty, kteří se s ním zapletou do té míry, že je nepřitáhne ani ukřižovaný ani oslavený Ježíš. Budou *vyvrženi ven*, mimo Boží království. Navěky ztratí jakoukoliv vyhlídku na návrat domů. Čím je hrůza, úzkost, kterou prožíváš z budoucího utrpení, před zoufalstvím a beznadějí, jaká panuje v nekonečné tmě *venku* mimo věčné království. Někteří lidé si namlouvají, že tento vnější prostor je pouhá smyšlenka. Neexistuje-li onen „vnější prostor“, není ani Boží království. Jaký by měla smysl Ježíšova namáhavá cesta? Čím by byli oslaveni ti, kteří mu uvěřili? Jaká síla by je mohla přitahovat až k Ježíši na jeho kříž? V čem by spočívala *oslava Otcova jména*? Ta spočívá v tom, že *Ježíš, ačkoliv byl Syn, zakusil, co je utrpení a poslušnost, a stal se pro ty, kteří ho poslouchají, příčinou věčné spásy*.

Jestliže Ježíš volá: *Otče, oslav své jméno*, je to totéž, jako kdyby řekl: „Vezmi si mne a ukřižuj, aby ti, kteří jsou moji, mohli vejít k Tobě!“ Děkuj mu z celého srdce a vyznej: *Pane, Tvůj služebník chce být tam, kde jsi Ty!*⁽²⁾

Bratr Amadeus

⁽¹⁾ Jan 12,19; ⁽²⁾ tamt. 26

Liturgická čtení

1. čtení – Jer 31,31-34

Hle, blíží se dni – praví Hospodin – kdy sjednám s Izraelovým a Judovým domem novou smlouvu: ne jako byla smlouva, kterou jsem sjednal s jejich otci, když jsem je vzal za ruku, abych je vyvedl z egyptské země; smlouva, kterou zrušili, ačkoli já jsem byl jejich Pánem – praví Hospodin. Taková bude smlouva, kterou sjednám s Izraelovým domem po těch dnech – praví Hospodin: Vložím svůj zákon do jejich nitra, napíšu jim ho do srdce, budu jim Bohem a oni budou mým lidem! Nebude již učit druh druhá, bratr bratra: „Poznej Hospodina!“ Neboť mě poznají všichni od nejmenšího po největšího – praví Hospodin. Jejich nepravosti jim odpustím a na jejich hříchůz nevzpomenu.

2. čtení – Žid 5,7-9

Bratři! Kristus v době, kdy jako člověk žil na zemi, přednesl s naléhavým voláním a se slzami vroucí modlitby k tomu, který měl moc ho od smrti osvobodit, a byl vyslyšen pro svou úctu k Bohu. Ačkoli to byl Syn, naučil se svým utrpením poslušnosti. Když tak dokonal své dílo, stal se příčinou věčné spásy pro ty, kteří ho poslouchají.

Evangelium – Jan 12,20-33

Mezi těmi, kdo přišli do Jeruzaléma jako poutníci, aby se o svátcích zúčastnili bohoslužeb, byli i někteří pohané. Ti přišli k Filipovi, který byl z galilejské Betsaidy, a prosili ho: „Pane, rádi bychom viděli Ježíše.“ Filip šel a řekl to Ondřejovi; Ondřej a Filip pak šli a pověděli to Ježíšovi. Ježíš jim na to řekl: „Přišla hodina, kdy Syn člověka bude oslaven. Amen, amen, pravím vám: Jestliže pšeničné zrno nepadne do země a neodumře, zůstane samo; odumře-li však, přinese hojný užitek. Kdo má svůj život rád, ztratí ho; kdo však svůj život na tomto světě nenávidí, uchová si ho pro život věčný. Jestliže mi kdo chce sloužit, ať mě následuje; a kde jsem já, tam bude i můj služebník. Jestliže mi kdo slouží, Otec

Pokračování na str. 18

Zázraky se dějí

„Nejneuvěřitelnější na zázracích je to, že se dějí,“ říká spisovatel G. K. Chesterton. To, co se přihodilo mladému brazilskému děvčeti Marii José Olivieře Paixão, je jeden z mála zázraků, který prošel tvrdou zkouškou lékařské vědy a byl uznán Církví.

Stalo se to 20. října 1970 v jednom odlehklém městě v Brazílii. Marii José bylo tehdy 10 let a ztratila šanci na přežití kvůli parazitům, které napadly její podbřišek. Na přímluvu jednoho misionáře Daniela Comboniho, který věnoval celý život hlásání evangelia v Africe, zůstala naživu. Její uzdravení se událo tak náhle a tak neuvěřitelně, že nevěřící lékař, který ji operoval, se stal křesťanem. Přesto o této události věděl málokdo a dokonce se po uzdravené ztratila každá stopa. Nakonec to byl rozhodující zázrak, který posloužil v procesu blahorečení „apoštola Afriky“.

Dnes je Marii José 36 let a má dvě děti. Navštívili jsme ji v Brazílii, kde dodnes žije. Potkali jsme ji v jednom z největších obchodních středisek v milionovém Sao Paulu, kde pracuje jako prodavačka. Měla právě volno a vyšla nám překvapená naproti. Je to prostá žena s milým úsměvem a jasným pohledem. „Je to poprvé, že za mnou někdo přichází, aby se dověděl, jak to bylo.“ Spolu s P. Francescem Vialettim, provinciálem misionářů-combonistů v Brazílii, jsme jí nabídli, že ji doprovodíme domů. Bydlí daleko od svého pracoviště na periférii Sao Paola. Ještě před svítáním nastupuje do vlaku a potřebuje pět hodin, aby dorazila na své pracoviště. Její muž zemřel před třemi roky a ona se má co ohánět, aby uživila sebe a své děti. Její život je tvrdý jako u mnoha chudých v Brazílii. Ulicí, která vede k jejímu obydlí, jedeme celé kilometry kolem „favelas“, kde bydlí tisíce lidí na minimálním prostoru

a jejich život je opravdu ubohý. „Na každém rohu zde vyrůstají kostely jako houby po dešti,“ říká kněz. „Panuje zde velká víra v zázraky, která vytváří spiritualismus útěku před skutečností.“ Marie se směje, protože její příběh je zcela jiného druhu a stal se v docela obyčejném každodenním životě.

Její dům stojí na svahu pahorku. Když nás její děti slyšely přicházet, přiběhly nám naproti. Michalovi je 12 a Brunovi 5 let. „Jsou Božím darem,“ říká, zatímco se dívá na své děti. „Když jsem se uzdravila, říkali mi lékaři, že nebudu moci mít děti. (...) A vidíte (...) Za všechno děkuji Donu Danielovi!“

Bere do ruky fotoalbum, ve kterém uchovává své vzpomínky, a ukazuje nám malý obrázek misionáře. Má vousy a africký turban na hlavě. Ukazuje nám jeho snímek, jako by patřil do její rodiny. „To je můj nejmilovanější vousatý muž.“

Vzpomínáte si, Maria José, co se tehdy stalo?

„Bydlela jsem v Conceição da Barra ve státě Espiritu Santo. Tam jsem se narodila 5. května 1960. Když mi bylo 10 let, což bylo v roce 1970, dostala jsem

Maria José před vchodem do svého domu v Sao Paulu v Brazílii

prudké bolesti břicha s horečkami a zvracením. Protože mi bylo stále hůř, zašli rodiče za panem farářem. Prosili ho, zda by mě nemohl odvézt do diecézní nemocnice Sao Mateus, kde pracovaly misijní sestry Comboniho. 22. října mě dovezli do nemocnice. Doktor, který mě vyšetřoval, řekl mým rodičům, že můj stav je beznadějný a musím být okamžitě operována. Žádal tedy mého otce o podepsání reversu. Vzpomínám si, jak můj otec plakal. (...) Nikdy předtím jsem ho neviděla plakat. Vstoupila jsem na operační sál. Sestra Luisa, která mě přijímala, když jsem přijela do nemoc-

nice, mě doprovázela. „Jakou diagnózu zjistil lékař? „Peritonitis se zauzlením střeva. Ale když mě otevřeli, zjistili, že je to mnohem horší, než si představovali. Červi, paraziti proděravěli střevo a způsobili gangrénu. Byla jsem prakticky mrtvá.“ Provinciál misionářů – combonistů, který sedí vedle, ukazuje lékařskou zprávu, kde stojí: „Infaustní prognóza *quoad vitam* během operace pacienta a po ní.“ A chirurg, který ji operoval, zaznamenal: „Zjistil jsem, že se jedná o zauzlení střev a jejich proděravění exkrementy a o *ascariidii lumbriocoides* v břišní dutině. Slepé střevo bylo naplněno hnisem a proděravělé. Rozšířený absces a slepené střevní kličky. Vyňal jsem část nekrotické tkáně střevní kličky a provedl krátký výplach břišní dutiny. Přesto tam zůstalo velké množství *ascariidii*, exkrementů a hnisu. Bylo nemožné použít jakoukoliv lékařskou a chirurgickou techniku. Proto jsme pacientku opět zašili a čekali, že zemře bezprostředně po operační fázi.“

Po tomto věcném lékařském dobrozdání následuje svědectví sestry Luisy Poliové, která byla zákroku přítomná: „V tom okamžiku mě lékař požádal o uzavření břišní dutiny, protože se domníval, že se už nedá nic dělat. Večer jsem se vrátila do konventu a po modlitbě, nevím proč, prosila jsem matku představenou a sestry, aby se se mnou za Marii José modlily nověnu k biskupu Combonimu. Všechny byly srozuměny, a tak jsme ihned začaly nověnu. Modlila jsem se plná důvěry a prosila otce Comboniho, aby pro ubohé dítě něco udělal. Představená mi dala malý obrázek s relikvií, který jsem měla dát malé nemocné, a tak jsem běžela zpět do nemocnice. Přistoupila jsem k lůžku a ukázala jsem jí obrázek a řekla: ‚Vidíš toho vousatého muže?‘ Řekla jsem jí, že se jmenuje Comboni atd. Vyprávět celý jeho život se mi zdálo dlou-

hé. „Modli se k němu. Je blízko u Ježíše a pomůže ti.“

„Ano,“ řekla Maria José, „sestra Luisa se mnou tak mluvila. Když jsem se probírala z narkózy, ptala se mě, zda věřím v Boha. Přisvědčila jsem a ona mě požádala, abych se pomodlila Zdrávas Maria. Potom mi ukázala obrázek. Když jsem ho vzala do ruky, nevěděla jsem, kdo je ten muž. Řekla mi: ‚Vidíš toho vousatého muže? Modli se k němu! Uvidíš, že ti pomůže.‘ Pak položila obrázek pod můj polštář. Pak jsem ztratila vědomí. Nevím, jak dlouho jsem ležela v bezvědomí, ale když jsem znovu nabyla vědomí, otevřela jsem oči a u mého lůžka stál kněz, který mi chtěl udělit pomazání nemocných. Necítila jsem vůbec žádné bolesti. Naopak. Měla jsem hlad.

Prosila jsem sestru Luisu, která stála opodál, jestli by mi mohla přinést chleba se sýrem. Sestra Luisa se podívala na kněze. Ten řekl: ‚Udělejte, co vám říká. Dejte jí najíst. Je to její poslední přání.‘ Můj stav se však zlepšil tak rychle, že moje tělo mohlo vykonávat normálně své funkce. 25. října jsem chtěla vstát. Zvedla jsem se z postele, aniž bych někomu něco řekla. Vzala jsem obrázek vousatého muže a šla jsem do kaple, kde se právě sloužila mše svatá. Když mě otec Aldo, kněz, který mi chtěl udělit svátost nemocných, a i jiní kněží uviděli, nechtěli věřit svým očím. Vzpomínám si, že jsem je prosila, abych směla přistoupit k prvnímu svatému přijímání. Sestra Luisa vyběhla z kaple, aby zavolala lékaře, který mě operoval. Řekla

mu, že jsem vstala z lůžka a že se mi daří docela dobře. Lékař přišel, podíval se na mě a řekl: ‚To není možné, po všem tom, co ve vás vězí. Ne, to je nemožné.‘ Zůstala jsem v nemocnici dva měsíce a dvacet dní. Lékaři mě chtěli dále pozorovat, zda se mi daří dobře. Po dvou měsících lékař rozhodl, že mě bude znovu operovat, aby mohl ránu lépe zašít. K jeho překvapení všechno bylo ve zcela normálním stavu. I odňatý kus střeva se znovu vytvořil, nebylo zde ani stopy po jizvách.“

Mohla jste se vrátit domů?

„Když to viděl lékař, který mě operoval, chtěl mě přijmout do své rodiny, abych mohla chodit do školy. Moji rodiče byli velice chudí. Otec souhlasil, a tak jsem zůstala osm let

v domě lékaře. Pak jsem přišla do Sao Paola, kde jsem se vdala. Dlouhou dobu jsem neviděla nikoho z těch, kteří mi tehdy pomáhali. Jednoho dne jsem se vrátila do Sao Mateus, abych navštívila Dona Alda, který se mezitím stal biskupem. Dověděla jsem se, že mě hledal kvůli blahorečení Daniela Comboniho. To je všechno. *Don Comboni* je stále se mnou, i v nynějších těžkostech!“

V aktech Kongregace pro svatořečení z 22. prosince 1994 stojí: „Neobyčejně rychlé, úplné a trvalé, vědecky nevysvětlitelné uzdravení.“ Akta uzavírájí: „Co nemohla vykonat lidská věda, uskutečnil Pán na přímluvu ctihodného Daniela Comboniho.“

*Z 30giorni 2/1996
přeložil -lš-*

Stefania Falascová

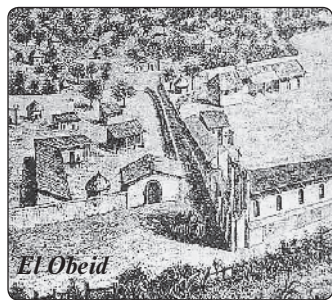
Bezmezná láska k Ježíši Kristu

»Z lásky k Ježíši Kristu musíme mnoho vytrpět a bojovat s vladaři, Turky, bezbožníky, svobodnými zednáři, pohany, různými živly i kněžími. Avšak všechnu svou důvěru vkládáme v toho, který za nás umřel a vstal z mrtvých a který si vybral ty nejslabší z lidí, aby uskutečnil své dílo.«

O životě Daniela Comboniho

„Leží mi na srdci blaho Církve. Pro obrácení mých milovaných Afričanů bych umřel i stokrát,“ tak psal Daniel Comboni na konci svého života. Podlehl 10. října 1881 v Chartúmu v Súdánu únavě a utrpení svého života, který celý zasvětil misiím v Africe. Patřil k prvním, kteří se odvážili vstoupit do centra neprobádané černé Afriky. Ve skutečnosti podnikl osm vyčerpávajících cest, aby hlásal tamnímu obyvatelstvu Kristovo evangelium. Jako první zbudoval v těchto vzdálených zemích za obtížných okolností stálé misijní stanice. Proto byl nazván Františkem Xaverským černého kontinentu, apoštolem Afriky. Je nesporně jedním z největších misionářů moderních církevních dějin. Letos bude zapsán do seznamu svatých.

Daniel Comboni se narodil 15. března 1881 v Limone u Lago di Garda v rodině zemědělce. Jako jediný z osmi dětí, které přežilo, navštěvoval nejdříve kněžský seminář ve Veroně. Později však vstoupil do ústavu, který založil v tomto městě Nicolo Mazza, kněz s širokým rozhledem a příkladnou vírou. Ten s podporou Kongregace pro šíření víry přijal několik mladých Afričanů, aby je vyškolil a povzbudil k misiím v centrální

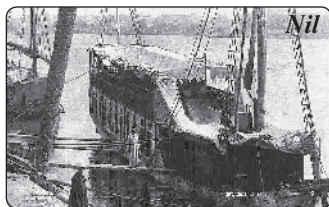

ní Africe. V tomto prostředí dozrávalo Comboniho misijní povolání. 31. prosince 1854, v měsíci, kdy bylo vyhlášeno dogma o Neposkvrněném Početí, přijal mladý seminarista z rukou biskupa Jana Nepomuka de Tshiderera kněžské svěcení. Tři roky později 4. září 1857 patřil mezi pět kněží, kteří se z pověření Nicola Mazzy vypravili na misi do Afriky. Pro tuto důležitou a nebezpečnou misi vybral starý kněz své nejlepší přátele. Comboni byl z nich nejmladší. Bylo mu tehdy 26. Slova, která tehdy ctihodný kněz dal malé skupině na cestu, poznamenala mladého Comboniho na celý život. Nicolo Mazza roztáhl své paže nad nimi a řekl: „Pane, dej, aby tito přemilí synové byli vždy Tvoji a zachovali Ti věrnost až do smrti!“ A když je na

rozloučenou objímal, řekl jim: „Jděte ve jménu Božím! Pamatujte, že dílo, kterému jsem vás zasvětil, je jeho dílo! Pracujte jen pro něho! Milujte se navzájem a pomáhejte si jeden druhému. Buďte ve všem zajedno, hleďte jen slávu Boží a nezapomínejte, že všechno statní je jen marnost!“ Lodi vypluli z Terstu do Alexandrie v Egyptě. Než vyrazili do centrální Afriky, vykonali pouť do Svaté země. Pak se plavili z Káhiry po Nilu vpřed. Přešli Nubijskou poušť a přišli do Chartúmu. Dále pokrčovali na člunu po Bílém Nilu. Po jednom roce, ve kterém urazili 1500 km směrem na jih, dorazili konečně mezi Nilem a neproniknutelným pralesem na místo jménem Svatý Kříž. To jméno mu dali němečtí misionáři, ze kterých zde zbyl jen jeden. Nebezpečí, strádání, vražedné klima a horečka vyčerpaly síly misionářů a tři z pěti jim záhy podlehl. Comboniho dopisy jsou cenným svědectvím o této misijní cestě. Svědčí také o víře tohoto mladého kněze, který byl v nepřátelském prostředí vystaven mnoha nebezpečím:

„Neměli jiné zbraně než bezmeznou lásku k Ježíši Kristu.“ Comboni nikdy nemohl zapomenout na mučednictví svých druhů. Přesto misie ztroskotala a ti, kteří přežili, byli povoláni zpět do vlasti. Kongregace pro šíření víry předala misie apoš-

tolskému vikáři v Egyptě a počítala, že dosavadní struktury budou zrušeny.

Pius IX. a „Comboniho plán“

Během slavnosti svatořečení Markéty Marie Alacoque 15. září 1864 vstoupil Daniel Comboni do baziliky svatého Petra a šel k apoštolovu hrobu. Když se tam modlil, vymyslel si apoštolský plán, který měl radikálně změnit dosavadní misijní metody v Africe. Plán bral ohled na situaci v Africe a tamní prostředí. Poukazoval na nutnost zříditi misijní stanice na pobřeží, kde „Afričan žije a nemění se a Evropan žije a neumírá.“ Z těchto důležitých misijních stanic měly se pak podnikat misijní výpravy. Comboni zahrnul poprvé do plánu také ženy, protože poznal, že ženy jsou pro evangelizaci oněch národů nezbytné. Když se Pius IX. dověděl o těchto plánech, poznal, že by mohly vyřešit problém evangelizace Afriky. Proto zavolał mladého kněze k sobě a řekl mu: „Dávám vám své požehnání. *Labora sicut bonus miles Christi - Pracujte jako dobrý voják Kristův.*“

Ale po smrti Nicola Mazzy veronský biskup Ústavu zakázal dekretem mít vlastní seminář a kněze. Pro Comboniho to byla těžká porážka. Navíc se situace stále více zhoršovala v důsledku politických událostí v souvislosti se zakládáním italského státu. Verona byla v onom roce začleněna do italského státu a obdržela pro-

ticírkevní vládu. Jak bylo možno myslet na zakládání nového řádu, když byl zkonfiskován majetek stávajícího? Přesto zcela nečekaně přišla pomoc. Na nátlak prefekta Kongregace pro šíření víry a jednoho dobrého přítele Comboniho zasáhl papež osobně a dovolil zříditi ve Veroně Institut pro misie v černé Africe. Tak vznikl r. 1867 *Institut synů Nejsvětějšího Srdce Ježíšova* neboli *Missione Africana di Verona*. Koncem roku, když se vyjasnila otázka jednoho kněze, který chtěl k nim přiřadit dvě misijní sestry pro Afriku, vyrazil Comboni, tři karmelitánští kněží a šest afrických dívek, které vrostly v Evropě, do Egypta, aby zde založili Institut, jak předkládal plán.

Svatý Josef a časné milosti

Z Káhiry se vrátil Comboni do Itálie, aby si vyprosil pomoc a především finanční podporu. V té době procestoval celou Evropu: Paříž, Londýn, Kolín, Vídeň, aby sebral potřebné prostředky. Ve svých dopisech vy-

P. Nicolo Mazza žehná kněžím misionářům na cestu do Afriky

právěl radostně o obědech se šlechtici poloviny Evropy a jak „drzý“ musel někdy být, aby vůbec do těchto kruhů pronikl. Ale současně vyhledával kláštery, aby prosil o podporu v modlitbě. Zsvětil Afriku Matce Boží La Salettské a předal své misijní dílo sv. Josefovi. „Svatý Josef nikdy nedopustil,“ jak později jednou řekl, „aby došly peníze, a neodepřel žádnou časnou milost.“ V roce 1872 založil ve Veroně Institut *Pie Madri della Nigrizia*. Ale jeho cesty Evropou zvětšovaly i počet těch, kteří nebyli příznivě nakloněni jeho dílu. Africká misie totiž stála v cestě trhu s otroky a byla v rozporu se zájmy, jaké měli v Africe někteří evropští čini-

telé. Jednou v Paříži ho v noci dokonce unesli zednáři. O této záležitosti vyprávěl svým přátelům až mnohem později. Zednáři mu totiž hrozili, že jejich meč ho bude pronásledovat až do Afriky, pokud by se zmínil jen slovem o tom, co se stalo. Měl své nepřátele i v některých církevních kruzích. V jednom z dopisů jednomu veronskému knězi napsal: „V Římě proti mně houževnatě bojují: pikle, podvody, pomluvy, lži, hříšné ovlivňování. Z lásky k Ježíši Kristu musíme mnoho vytrpět a bojovat s vladaři, Turky, bezbožníky, svobodnými zednáři, pohany, různými živly i s kněžimi. Avšak všechnu svou důvěru vkládáme v toho, který za nás umřel a vstal z mrtvých a který si vybral ty nejslabší z lidí, aby uskutečnil své dílo.“

Trpíme pro Ježíše a to stačí

Kongregace pro šíření víry však poznala jeho bezvýhradnou oddanost misiím a jmenovala ho biskupem. Tak přijal 12. srpna 1877 biskupské svěcení. V prosinci téhož roku vyjel poprvé jako biskup do Afriky. Doprovázela ho řada misionářů. Patřilo k nim prvních pět sester z institutu založeného ve Veroně. Cesta do Chartúmu, sídla apoštolského vikáře pro centrální Afriku, trvala téměř celý rok. I v Súdánu navázal Comboni jako zručný politik styky se členy vlády v Kordofánu. Ty byly pro přežití misijního díla v muslimské zemi, rozervané boji, neodmyslitelné. Dvacet let po své první africké cestě mohl nyní vidět plody mučednictví svých druhů. Misijní stanice v Káhíře byla mezitím kvetoucí

Biskup D. Comboni

stanicí. Jižně od Chartúmu byly další misijní stanice: Delen, Gondokoro, Gebel, Nuba, Svátý Kříž, El Obeid. I když se jeho zdravotní stav následkem námahy již zhoršil, chtěl proniknout stále více na jih až k hranicím Ugandy. Božská Prozřetelnost dopřála novému biskupu ještě čtyři roky intenzivní práce, které byly poznamenány utrpením, pronásledováním a překážkami, které mu stavěly do cesty církevní kruhy. Navíc někteří druhové ho opustili, jiní zemřeli. V této dramatické situaci napsal v dopise z El Obeida jed-

nomu knězi: „Velká vedra v El Obeidu jsou tak tíživá a skličující, že nemohu ani jíst, ani spát. Trpím pro Krista a to stačí. Nemohu však splnit všechny své úkoly. Musím snášet tolik bezpráví a spolknout tolik hořkých pilulek od mnoha ztřeštěnců, že je div, že jsem ještě vůbec naživu. Pracuji pro Boží slávu a ubohé duše, jak jen můžu. Dosáhl jsem pokroků a o více se nestarám. Jsem si jist, že všechny kříže, které musím nést, jsou chtěné Bohem, a proto mi budou stále milejší.“

Jeho poslední slova:

„Jsem šťastný“

V červnu 1881 při návratu do El Obeida z jedné namáhavé cesty ho přepadla bouře. Byl nucen vydržet pět hodin na promočené matraci. To mu poškodilo už tak narušené zdraví. Po těžkém suchu nastaly deště a s dešti horečka. Tentokrát se jednalo o černou horečku. Když krátce nato přišli do Chartúmu, byli jeho nejbližší spolupracovníci již horečkou přepadeni.

K tomu přistoupila bolest ze zlých pomluv, odpad některých a starosti v důsledku politické si-

tuace, která hrozila zničením celého misijního díla. Nový prorok islámu Ahmed Mahdí připravoval již tehdy to, co se jednou mělo stát dramatickou revolucí v Súdánu. Kardinálu prefektovi shrnul Comboni situaci takto: „Všechny tyto kříže doléhají těžce na moje srdce, ale z toho čerpám sílu a odvahu, abych bojoval Pánův boj, neboť tak vznikají a rostou díla Páně.(...) Dnes se vrátila duše našeho laického bratra Pavla Scandiho z Říma k Bohu. Byl ještě tak mladý a podporoval naši misii jako zkušený montér. Jeho poslední slova byla: „Jsem šťastný.“ Jak krásné je toto *fiat*, které všechno vyslovuje, všechno zahrnuje a všechno obsahuje.“ I přes horečku psal dále deník a zaznamenal, kolik duší bylo v jednotlivých dnech získáno pro víru. Navštěvoval své horečkou stížené a vzhledem k blížící se smrti zarmoucené druhy, aby je potěšil. 10. října cítil, že jeho síly odcházejí, a svolal k sobě své spolupracovníky. Děkoval všem a prosil je o odpuštění. Pak ho opět přepadl záchvat horečky. Ten byl poslední. Páter Bouchard, který stál u jeho smrtelného lože, řekl: „Dříve než ztratil vědomí, chtěl obejmout kříž. Usnul něžně jako malé dítě.“ Bylo mu tehdy 50 let.

Krátce předtím napsal jednomu příteli knězi: „Nesmíme zůstat stát na své cestě, ani při posledním dechu svého života. Až pak budeme v ráji, budeme k Ježíši a k Marii tak velice přibíti a budeme je tak prosit, že musí působit dokonce i pomocí zázraků.“

Z 30giorni 2/1996
přežil -lš-

Zavolej mi!

Na ulicích, v dopravních prostředcích, v obchodech, všude potkáváme lidi s telefonem u ucha. Lidé stále více pocítují potřebu navzájem se slyšet, sdělovat si informace, domlouvat se o všem možném. Často jsme mimoděk svědky, že nejobtížnější je pro ně říct poslední slovo a rozhovor ukončit.

Zavolá mě, a já ho vyslyším, praví nám Pán v 90. žalmu. I Bůh nás tak vyzývá k telefonnímu rozhovoru. Linka k němu je stále natažena a stále je volná. Pokud ji necháme zkorodovat, my sami zkorodujeme, protože nám bude scházet Pánovo slovo, které dává smysl a světlo naší cestě. Být křesťanem znamená být v trvalém styku s Bohem. Chceme-li každý den zakoušet Boží dary, musíme být schopni spojit se s Bohem modlitbou. Modlitba se musí pro nás stát samozřejmostí, a to jak osobní modlitba, tak společná modlitba v rodině a společná modlitba v kostele a v Církvi.

Člověk, který se ještě modlí, nepropadne nakonec záhubě. Národ, který se modlí, také ne. Prosebník, který sám sebe představuje Bohu, se nakonec změní. Získá nový vztah k Bohu, k bližním, k světu. Setrvejme v rozhovoru s Bohem a zůstaneme i spolu navzájem v rozhovoru, který nebude prázdnou řečí, ale povede ke skutečnému porozumění.

Rozmlouvat s někým znamená ovšem také naslouchat tomu druhému, co nám chce říct. „Zavolej mi“ znamená také: „Vyslechni mě“. Člověk *nežije jen sámým chlebem, ale každým slovem, které vychází z Božích úst.* Máme hladovět po Božím slovem, po Kristu, živém a pravém Bohu. Svět není vykoupen tím, že je dokonale zásobovaný a zajištěný. Je zajištěn, když síly jeho srdce jsou bdělé, vedou lidi k vzájemné otevřenosti a k správnému zacházení s pozemskými statky. Bezradnost, do

jaké jsme upadli při všech svých znalostech a materiálním nadbytku, znamená, že jsme zapomněli na svůj nejhlubší hlad, který jen materiálními výkony nemůžeme uspokojit.

Proto musíme Boha nejen volat, ale také mu naslouchat. I on nás volá svým slovem. Musíme se naučit k tomuto slovu přistupovat a správně se jím řídit. Nenakládáme s ním často tak, že ho jako stroj rozkouskujeme na části a pokoušíme se je ovládat? Nenakládáme s ním jako se zbožím v kramě, kde si vybíráme jen to, co se nám líbí? Musíme se na Boží slovo dívat jako na pramen živé vody, která nás zve, aby nám dala život. Slovu Božímu musíme správně naslouchat, i když je čteme.

Znamená to naslouchat Božímu slovu ve společné víře Církve, ve které je přítomno, správně vyloženo, a tak přistupuje k nám jako živá skutečnost. Člověk sešel na bludné cesty, když učinil sám sebe vykladačem slova, a tak z Božího učinil své vlastní slovo. My potřebujeme slovo, které nás zbavuje naší nevázanosti, slovo, které vrací kázeň do naší víry, do našeho vztahu k tělu i k nám samým, abychom znovu nabyli schopnost dávat si navzájem znamení služebné lásky a opravdové a účinné solidarity. Jen křesťanství jako skutečný a výrazný životní způsob může svým křesťanským životem obnovit svět. Svátý Petr ve svém prvním listu mluví o tom, že Kristus přináší slovo své zprávy i duším uvězněným. Nejsou to jen duše v podsvětí, ale i ty, které jsou ve vězení ducha dnešní doby. Ve vězení našich předsudků, ve vězení našich zájmů, na které jsme upjali všechnu pozornost, ve vězení veřejného mínění, které nám diktuje životní způsob, nejen jak se oblékat, ale i jak myslet, jak užívat svůj čas, jak mluvit v duchu osvěcených současníků, kteří nás chtějí uniformovat svými ideologiemi. ▶

► Zatímco Kristus před námi buduje svou záchrannou archu a Boží shovívavost nás zve, abychom nastoupili do jeho lodi, my zůstáváme sebejistí a skeptičtí ve svém životním způsobu. Zdá se nám jako Noemovým současníkům, že všechno víme a všemu rozumíme lépe a že si raději podržíme svou svobodu, která je ve skutečnosti naším vězením. Skepse se umí tvářit jako by vždy měla pravdu. Všichni jsme jí nakaženi, podle ní jsou všechny názory rovnocenné a všechno úsilí má stejnou cenu, a jaká je skutečná pravda o Bohu a o světě, to že vlastně ani nemusíme vědět. Taková skepse je neotřesitelnou záminkou pro lhovost, a to vede opět k bludnému chápání svobody.

Když se tak někdo zabydlí ve svých zvyklostech, smysl pro pravdu se stále více otupuje, protože skutečná pravda stále méně vyhovuje. Nedejme se zaplést do tohoto bludného kruhu. Dvěřujme Kristu, který nás učí plné pravdě a dává nám život. Jen skrze něho nás Duch Svatý osvobodí ode všech vězení a přivede nás k světlu jediné pravdy. Hospodin uzavřel s Noem smlouvu a na její znamení dal zazářit duze míru jako znaku svého milosrdenství. Tato duha září jako odložený luk a je znamením míru a cestou slitování, které objímají celý svět.

Touho duhou je nyní jeho Kříž, z něhož rozpíná své paže, aby všechny objal. Kříž je most, který spojuje nejen lidi a světadily, ale i nebe a zemi. Znamení Kříže ční nad naší zemí. Ze všech polních křížů nás Pán zdraví na našich cestách, z kostelních věží k nám promlouvá, v našich příbytcích zaujal to nejčestnější místo. Učinme z Kříže skutečný střed naší země, našich domovů, našeho života. V něm se všichni sejdem v míru a Boží milosrdenství bude s námi. Jeho pokoj ať přebývá s námi po všechny časy!

Podle myšlenek P. Palmatia
Zilingea SS.CC., -sks- 10/2003

Hle, matka tvá

Je pro mě trvale obnovovanou radostí obracet se k vám zvláštním poselstvím u příležitosti Světového dne mládeže, abych vám dosvědčil tímto způsobem cit, který k vám chovám. Uchovávám v paměti jako světlou vzpomínku dojmy, které ve mně vyvolala naše setkání o Dnech mládeže: mladí spolu s papežem v jednom šiku s biskupy a kněžími patří na Krista, Světlo světa, vyzývají ho a hlásají ho celé lidské rodině. Zatímco vzdávám Bohu díky za svědectví víry, které jste podali naposled v Torontu, obnovuji pozvání, které jsem pronesl na břehu jezera Ontario: „Církev se na vás dívá s důvěrou a očekává, že se stanete lidem blahoslavenství (Exhibition Place 25. 7. 2002).

Pro XVIII. světový den mládeže, který budete slavit v různých diecézích světa, vybral jsem téma ve vztahu k Roku růžence: *Hle, matka tvá!* (Jan 19,27) Dříve než zemřel, Ježíš dává apoštolu Janovi to, co

má nejdrahocennějšího – svou Matku Marii. Jsou to poslední slova Vykupitele, která nabývají slavnostní charakter a představují něco jako jeho duchovní závěť.

Slova anděla Gabriela v Nazaretě – *Bud' zdráva, milostiplná* (Lk 1,28) osvětlují také kalvářskou scénu. Zvěstování stojí na počátku, Kříž poznamenává dokonání. Ve zvěstování Maria dává své lůno lidské přirozenosti Božího Syna; u paty Kříže přijímá v Janovi do svého srdce celé lidstvo. Jako Matka Boží, kterou je od prvního okamžiku vtělení, stala se matkou lidí v posledních chvílích života svého Syna Ježíše. Ona, která je bez hříchu, poznává ve své vlastní bytosti utrpení hříchu, které Syn bere na sebe, aby spasil lidi. U paty Kříže, na kterém právě umírá ten, kterého počala při zvěstování, přijímá Maria jako by „druhé zvěstování“: *Ženo, hle to je tvůj syn!* (Jan 19,26)

Na kříži může Syn svěřit svou bolest Matčinu srdci. Každý syn,

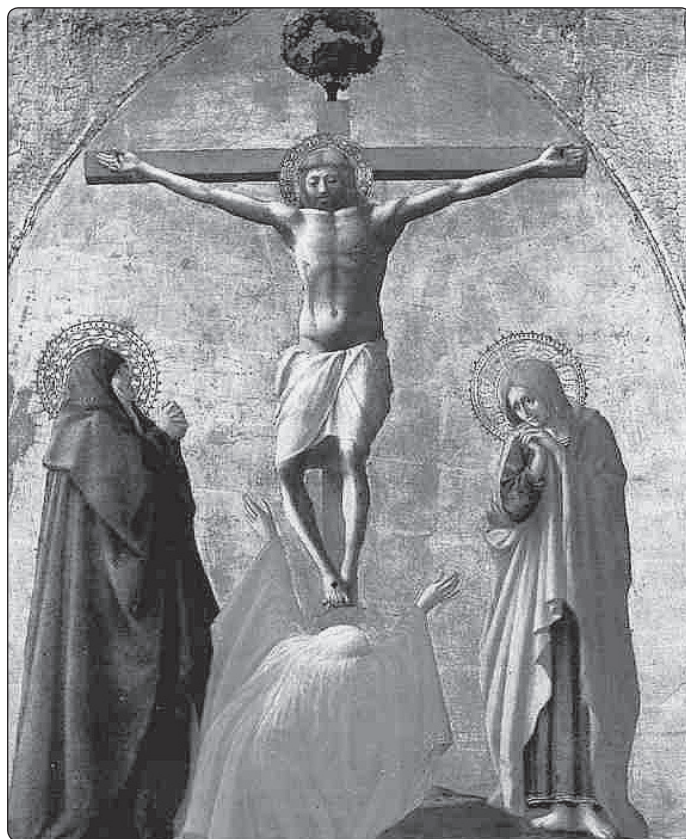
ktej trpí, cítí tuto potřebu. Také vy, drahá mládeži, jste postaveni tváří v tvář utrpení: osamocení, neúspěchy a zklamání vašeho osobního života; obtíže zařazení do světa dospělých a do profesionálního života; rozdělení a boje ve vašich rodinách; násilí a války a smrt nevinných. Vězte proto, že ani v nejobtížnějších chvílích, které nescházejí v životě žádného, nejste sami: jako Janovi u paty Kříže Ježíš i vám dává svou Matku, aby vás posilovala svou něžností.

Evangelium pak říká, že *od té chvíle ji učedník vzal k sobě* (Jan 19,27). Tento výraz, tolik komentovaný od vzniku Církve, neoznačuje pouze místo, kde Jan přebýval. Spíše než materiální aspekt vyvolává duchovní rozměr takového přijetí, nového pouta, které vzniká mezi Marií a Janem.

Vy, drahá mládeži, máte více méně stejný věk jako Jan a stejnou touhu být s Ježíšem. Nyní žádá Kristus výslovně od vás, abyste přijali Marii k sobě, abyste ji přijali „do svého vlastnictví“, abyste se od té, která *uchovávala všechno ve svém srdci a rozvažovala o tom* (Lk 2,19), učili vnitřní dispozici k přijímání a pokornému a velkodušnému chování, kterým se vyznačovala jako první Boží spolupracovnice na díle spásy. Ona tím, že bude plnit svou mateřskou službu, vás bude vychovávat a formovat, dokud ve vás nebude plně utvořen Kristus (srov. Růženec Panny Marie 15).

Proto opakují také dnes heslo své biskupské a velekněžské služby: „Totus tuus.“ Trvale jsem zakoušel ve svém životě láskyplnou a účinnou přítomnost Pánovy Matky; Maria mě provází každý den při plnění mého poslání Petrova nástupce.

Maria je Matkou božské milosti, protože je Matkou Původce milosti. Zasvěťte se jí s celou důvěrou! Zazářte Kristovou krásou. Budete-li otevření dechu

Ducha Svatého, stanete se neochvějnými apoštoly, schopnými šířit kolem sebe oheň lásky a světla pravdy. V Mariině škole objevíte konkrétní úkol, který od vás Kristus očekává, naučíte se postavit ho ve svém životě na první místo, na něho zaměřit své myšlenky a své činy.

Drahá mládeži, vy to víte: křesťanství není nějaká domněnka a nespočívá v prázdných slovech. Křesťanství je Kristus! On je osoba, je živý! Setkat se s Ježíšem, milovat ho a učit se ho milovat – to je křesťanské povolání. Maria vás svým příkladem naučí zaměřit svůj pohled na něho, který nás miloval jako první. Svou přímluvou ve vás utvoří srdce učedníků schopných naslouchat Synu, který zjevuje autentickou tvář Oce a pravou lidskou důstojnost.

16. října 2002 jsem vyhlásil Rok růžence a vyzval jsem všechny děti Církve, aby z této prastaré mariánské modlitby učinily prosté a hluboké cvičení v rozjímání o Kristově tváři. Modlit se růženec znamená učit se dívat na Ježíše očima jeho Matky, milovat Ježíše srdcem jeho Matky. Odevzdávám také vám, drahá mládeži, duchovně růženec. Skrze modlitbu a rozjímání o tajemstvích vás Maria bezpečně povede ke svému Synu! Nestyďte se modlit se růženec sami během cesty do školy, na univerzitu nebo do práce, na ulici a v prostředcích hromadné dopravy; zvykněte si modlit se ho pospolu, ve vašich skupinách, hnutích a sdruženích; neváhejte navrhnout jeho modlitbu doma svým rodičům a svým sourozencům, protože on oživuje a upevňuje pouta mezi členy rodiny. Tato modlitba vám pomůže, abyste byli silní ve víře, stáli v lásce, radostní a vytrvalí v naději.

S Marií, služebnicí Páně, odhalíte radost a plodnost skrytého života. S ní, učednicí Mis-

tra, budete následovat Ježíše na cestách Palestiny, budete ho doprovázet v jeho umučení a smrti. S ní, Pannou naděje, přijmete radostnou zprávu Velikonoc a nedocenitelný dar Ducha Svatého.

Drahá mládeži, jen Ježíš zná vaše srdce a vaše nejhlubší touhy. Jen On, který vás miloval až k smrti (srov. Jan 13,1), je schopný naplnit vaše aspirace.

Jeho slova jsou život věčný, jsou to slova, která dávají životu smysl. Mimo Krista vám nikdo nemůže dát pravé štěstí. Když budete následovat příklad Panny Marie, budete schopni říct mu své bezpodmínečné „ano“. Kéž není ve vašem životě místo pro egoismus a lenost. Nyní je více než kdy jindy naléhavé, abyste se stali „hlídkami jitra“, strážemi, které ohlašují úsvit a nové jaro evangelia, jehož drahokamy jsou již viditelné. Lidstvo má naléhavou potřebu svědectví odvážných a svobodných mladých lidí, kteří mají odvalu jít proti proudu a hlásat se

Ježíšovo pokušení nám ukazuje, jak je mesiášské poslání Božího Syna v protikladu k roli, jakou mu navrhuje Satan a v jaké by ho rádi viděli lidé. Proto Ježíš zvítězil nad pokušelem pro nás. Náš Velekněz není takový, že by nebyl schopen mít soucit s námi slabými. Naopak! Vždyť on sám byl vyzkoušen ve všem možném jako my, ale nikdy se nedopustil hříchu (Žid 4,15). Církev se každý rok připojuje k tajemství Ježíše Krista na poušti čtyřicetidenní postní dobou.

KKC 540

silou a nadšením svou vlastní vírou v Boha, Pána a Spasitele.

I vy, drazí přátelé, poznáte, že toto poslání není snadné. Stává se přímo nemožné, pokud spoléháme jen sami na sebe. Ale to, co je nemožné u lidí, je možné u Boha (Lk 18,27; 1,37). Pravi Kristovi učedníci jsou si vědomi své slabosti. Z toho důvodu skládají všechnu důvěru v Boží milost, kterou přijímají nerozděleným srdcem v přesvědčení, že bez něho nemohou činit nic (srov. Jan 15,5). To, co je charakterizuje a odlišuje od ostatních lidí, nejsou talenty a přirozené dispozice. Je to jejich pevné rozhodnutí kráčet v Ježíšových stopách. Napodobujte je, jako oni napodobovali Krista. On ať osvítl vaše srdce, abyste pochopili, jaká je naděje těch, které povolal, jaké poklady slávy skrývá křesťanům jeho dědictví a jak se ukazuje na nás, na věřících, jeho nesmírná moc působením jeho všemohoucnosti (Ef 1,18 – 19).

Drahá mládeži, příští světové setkání, jak víte, se uskuteční v Německu ve městě a diecézi Kolín. Cesta je ještě dlouhá, ale dva roky, které nás dělí od tohoto setkání, mohou posloužit k intenzivní přípravě. Kéž vám pomáhají témata, která jsme pro vás vybral:

2004, XIX. světový den mládeže: „Chceme vidět Ježíše“ (Jan 12,21);

2005, XX. světový den mládeže: „Přišli jsme se mu poklonit“ (Mt 2,2).

Setkáte se mezitím ve svých místních církvích o Květné ne-

Tvoje duše by měla být stále naplněna lítostí lásky.

Tato z lásky zrozená bolest, že jsme zarmoutili Boha, rozmnožuje odpor ke hříchu, nedovoluje vstup vlažnosti, vydechuje do světa lásku, rozvazuje pouta a zlé sklony, probouzí zájem o to, co je věčné, udržuje nás v duchu pokání, činí nás ohleduplnějšími k chybujícím, ponořuje duši do hlubší pokory, učí vážít si milosti, vede k bezmezné vděčnosti k Bohu, ponouká vůli k polepšení, nutí k mlčení a usebranosti, prohlubuje nedůvěru k sobě a posiluje důvěru v Boha, dává nám procítit Kristovo utrpení.

Leopold Bertche

děli. Žijte usilovně v modlitbě, v pozorném naslouchání a radostném sdílení těchto příležitostí „trvalé formace“ a projevujte svou živoucí a zbožnou víru! Jako Mudrci buďte i vy poutníky hořícími touhou setkat se s Mesiášem a poklonit se mu! Hlásejte s odvahou Krista mrtvého a vzkříšeného, Vítěze nad zlem a nad smrtí!

V této době, kterou ohrožuje násilí, nenávisť a válka, dosvědčujte, že jen ON může dát pravý mír lidskému srdci, rodinám i národům země. Vynasnažte se hledat a prosazovat mír, spravedlnost a bratrství. A nezapomínejte na slova evangelia: *Blahoslavení strůjci pokoje, neboť budou nazváni Božími syny* (Mt 5,9).

V důvěře v Pannu Marii, Matku Krista a Matku Církve, provázím vás zvláštním apoštolským požehnáním, znamením mé důvěry a potvrzením mé přízně k vám.

Ve Vatikánu 8. března 2003
Jan Pavel II.

Jedinečnost a spasitelská univerzálnost Ježíše Krista a Církve (dokončení)

V první části své přednášky k španělským biskupům nám prefekt Kongregace pro nauku víry kardinál Ratzinger vysvětlil mechanismy, jimiž osvícenská domyšlivost pronikla k samému jádru katolické víry smělym „vědecky zdůvodněným“ pokusem zbavit Ježíše Krista jeho božského synovství a tím i poslání jediného Spasitele světa. V druhé části nám ukazuje stejně podvodný způsob, jakým se Boží odpůrci ve jménu plurality a tolerance snaží podkopat jistotu jediné a nezastupitelné zjevené pravdy, jejímž strážcem ustanovil Ježíš Kristus svou jedinou apoštolskou Církev.

Víra a následování jako přístup ke skutečnému Ježíši

Vlastním problémem hledání Ježíše, skutečného Ježíše, je otázka Boha nebo přesněji – nepřítomnost Boha v našem světě, „krize Boha“, jak to nazval Jan Křtitel Metz. Jestliže z ní nevyjdeme, nenalezneme ani Ježíše. Nikdo nemůže přijít k Ježíši, jestliže ho Otec nepřítáhne, říká Ježíš v Janově evangeliu (6,44); tuto teologickou větu je možno až do určitého bodu empiricky ověřit. Když poznáváme Boha Otce, tak jak ho představil Ježíš, pak září náhle jeho slova ve zcela jiném světle, pak je všechno smysluplné a hodné víry, pak nás Otec vede k Synu, jako nás předtím Syn vedl k Otci. **My všichni si musíme nejdříve položit otázku: Je Bůh? Je skutečně Bůh, který je schopen působit ve světě a vstoupit do vztahu s námi? Můj Otec je až dosud činný,** říká Ježíš v Janově evangeliu a staví se tak proti deistickému obrazu Boha, podle kterého se Bůh po velkém třesku stáhl a teď už jednat nemůže (Jan 5,17). Právě o tuto otázku běží: Je jednající Bůh, nebo není? Existuje Bůh, nebo neexistuje? Monod řekl, že princip objektivitivy je principem veškeré vědy, ale sám o sobě se nedá dokázat. Nuže dobře, také otázka, zda existuje nebo neexistuje působící Bůh, je nakonec nedokazatelná. Monod ospravedlňuje princip objektivitivy jeho vědeckými výsledky. **S výrokem o Bohu to vypadá podobně: Je to rozhodnutí pro rozum a rozhodnutí o tom, zda dobro a zlo, pravda**

a nepravda jsou pouze subjektivními kategoriemi, anebo skutečností. V tomto smyslu stojí na počátku víra, ale víra, které teprve rozum dává její důstojnost a šířku.

Myšlení a existence jsou, pokud jde o poslední otázku, pro člověka neoddelitelné. **Rozhodnutí pro Boha je současně rozhodnutí myšlení i života, obojí se vzájemně podmiňuje.** Augustin na tuto souvislost v příběhu svého obrácení dramaticky ukázal. Mluví o bludných životních formách bytí orientovaného zcela na materiálně – o for-

tuaci člověka, který sní, sen ho drží v zajetí, on se pokouší probudit a vymanit se, ale stále znovu upadá do světa snu. Mluví o tom, že se tak říkajíc schoval za vlastní záda, a o tom, jak ho Bůh svým slovem přítele z jeho úkrytu vyvedl, takže se musel podívat sám sobě do tváře. K novému poznání patří obnovený život, který znovu otevírá náš uzavřený horizont. Proto stará církev sice pohlížela na průpravu k příklonu k víře jako na intelektuální cestu, ve které je člověk konfrontován s „učeními pravdy“ a jejichmi argumen-

Bůh může lidem otevřít oči a obdarovat je pravdou – Dominus Jesus vyzývá, abychom neponižovali ani Boha, ani člověka.

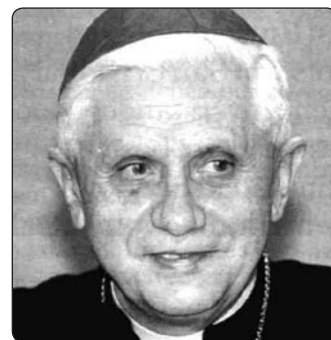
Josef kardinál Ratzinger

mách, které se staly obyčejí, obyčejí, které se staly nutností a nakonec pouty, ano, až k oslepení srdce. Hovoří o pokusech, jak z toho vybřednout a zjednat si volnou cestu k Bohu, jednajícímu Bohu, a srovnává to se si-

ty, ale člověk obdrží také nové životní společenství, ve kterém se mu umožňují nové zkušenosti a vnitřní otevření.

V naší době jsou naléhavě potřebné nové formy katechumenátu: cesta poznání k Bo-

Rafael Santi: Disputace o svátosti, detail – Petr, Adam, Jan a David

hu a ke Kristu je životní cesta. Biblicky řečeno: **Abychom poznali Krista, je třeba ho následovat.** Jen tak poznáme, kde bydlí. Na otázku *Kde bydlíš?* (Kdo jsi?) zní stále stejná odpověď: *Pojďte a uvidíte* (Jan 1,38n). Učedníci mohli proto dát na otázku po Ježíši jinou odpověď než *lidé*, protože byli s ním v životním společenství. Nyní jsme, jak říká Platon, vyváděni z „jeskyně“, kterou pokládáme za svět a která je pouze jeho omezená část.

Boha nikdo nikdy neviděl. Jednorozný Bůh, který spočívá v náručí Otcově, ten o něm podal zprávu, říká Janovo evangelium (1,18). A opravdu, Boha nikdo neviděl. Vidění velkých osvícených v dějinách náboženství zůstávají jen pohledy z dále, „ve stínu obrazů“. Jen Bůh zná zcela sám sebe. Jen Bůh vidí Boha. A proto mohl jen ten, který je sám Bůh, přinést o něm zprávu a složit do celku protikladné pohledy – i když to, co je vysloveno lidskými slovy, může být předáno jen jako vzdálený lesk pro nás nepochopitelného a oslepujícího světla pravdy o Bohu. Ale rozdíl mezi tím, co říká Syn, který spočívá na Otcově srdci, a vzdálenými vizemi osvícených lidí, je propastný, a to je podstatné. Jen On je Bůh, všichni ostatní z dále tápou po Bohu. Jen On může říct: *Já jsem cesta, pravda a život*, všichni ostatní mohou ukázat kousky cesty, ale nikdy nejsou cesta.

Především – v Ježíši Kristu jsou Bůh a člověk, nekonečné a konečné, Stvořitel a tvor vzájemně prostoupení. Bůh našel místo v Bohu. Překročení ne-

konečného odstupu mezi Stvořitelem a tvorem mohl uskutečnit jen on sám. Jen ten, kdo je člověk a Bůh, je mostem bytí mezi jedním a druhým. A proto je zde pro všechny, ne pouze pro některé. **Tak jako pravda je pro všechny jedna, tak také Bůh sám je jeden, most od sebe k sobě a od sebe k lidem a zpět k Bohu – v lidství Syna.**

Ale nyní stojí před námi důležitá otázka: Není to troufalost, hovořit v náboženských věcech o pravdě, a dokonce tvrdit, že jsme ve svém vlastním náboženství poznali pravdu, tu jedinou, která sice nevylučuje poznání pravdy v jiných náboženstvích, ale skládá rozbité kusy do jednoty? Dnes se stalo přímo sloganem o neodvratné síle, že je třeba ty, o kterých můžeme prohlásit, že věří, že „mají“ pravdu, odbývat jako naivní a současně arogantní. Takoví lidé prý, jak se zdá, jsou neschopní dialogu a nelze je brát vážně. Pravdu prý „nemá“ nikdo. Můžeme ji jen stále hledat. Proti tomu se však musíme ptát, co je to za hledání, které nikdy k ničemu nemůže dospět? Hledají ji oni opravdu, anebo prostě nechtějí pravdu vůbec najít, protože to, co by našli, prostě nesmí existovat? A není zde záměrně zkarikováno myšlení těch, kterým se přisuzuje, že se domnívají, že „mají“ pravdu?

Přirozeně, pravda nemůže být předmětem nějakého vlastnění; vztah k ní musí spočívat vždy v pokorném přijímání, které ví o své vlastní omezenosti a přijímá poznání jako dar, jehož nejsem hoden, kterým se nesmím chlubit, jako by to byla moje věc. Když je mi pravda dána, přichází s ní odpovědnost, že se dám také do služeb druhým. Kromě toho víra říká, že nepodobnost mezi tím, co poznáváme, a vlastní skutečností samou o sobě je nekonečně větší než podobnost (4. Lat. konc. DS 806)

Ale ani tato nekonečná nepodobnost nečiní ještě pozná-

Rafael Santi: Athénská škola

ní nepoznáním, pravdu nepravdou. Zdá se mi, že celou záležitost oné troufalosti je třeba otočit: **Není troufalost právě říkat, že Bůh nám nemůže dát pravdu jako dar? Že nám nemůže otevřít oči? Není to znevažování Boha, říct, že my jsme se jednou pro vždy narodili slepí a pravda není nic pro nás? Není to degradace člověka a jeho tou-**

hy po Bohu přisuzovat nám, že můžeme na věky jen tápat v temnotě? A s tím jde ruku v ruce další troufalost, že přitom my sami chceme zaujmout místo Boha, chtěli bychom určovat, kdo jsme a co děláme, a chtěli bychom ze sebe udělat svět?

Ostatně poznání a hledání se nevylučují. U Řehoře z Nyssy a u Augustina jsou nádher-

Rafael Santi: Disputace o svátosti, detail

ná místa, která vyzvedávají nekonečnost Boží velikosti a říkájí, že najít všechno vyvolává ještě hlubší hledání a že naše věčná radost bude spočívat v tom, že budeme hledat Boží tvář, to znamená – ve stále novém radostném odhalování budeme nekonečně putovat do Nekonečného, a tak budeme přijímat dobrodružství věčné lásky jako odpověď na naši žízeň po štěstí.

Jistě, v očích nekřesťanů se může jevit jako troufalost naše víra, že Kristus není pouze nějaký osvícený, nýbrž Syn, samo Slovo, z něhož všechna ostatní osvícení a všechna ostatní slova vycházejí. A proto je o to naléhavější, abychom se nedívali na takové poznání jako na náš výplod, nýbrž abychom zůstali věrni pravdě, že i pro nás je setkání se Slovem dar, který nám byl dán, abychom ho předávali dále, zvláště proto, že jsme ho přijali. **Bůh učinil volbu, která vydává Jednoho za ostatní a všechny navzájem, a my můžeme zůstat jen v pokore jako nehodní poslové, kteří nehlasají sami sebe, nýbrž s posvátnou bázní mluví o tom, co není naše, nýbrž pochází od Boha.**

Jen tak je také srozumitelné misijní poslání. Ono nesmí znamenat duchovní kolonialismus, podmaňování druhých pod moji kulturu a moje ideje. Model misie je jasně narýsovan v cestě apoštolů a první církve, především v řečech, jimiž Ježíš rozesílá učedníky. **Misie vyžaduje především ochotu k mučednictví, připravenost sám sebe zmařit pro pravdu a pro druhé.** Jen tak se stává věrohodná; to byla vždy znovu situace misí a tak tomu bude i nadále. Protože jen tehdy bude primát pravdy zajištěn. A tím je také idea troufalosti vnitřně překonána.

Pravda nesmí a nemůže mít žádnou jinou zbraň kromě sebe samé. Ten, kdo věří, našel v pravdě perlu, pro kterou je ochoten dát všechno ostatní, i sebe sama. Neboť ví, že ztratit se v sobě znamená nalézt se,

že jen pšeničné zrno, které odumře, může přinést velké plody. Ten, kdo věří a může říct: „našli jsme lásku“, ten musí darované předávat dál. On ví, že tím nikoho neznásilňuje, neruší ničí identitu, nerozbíjí kulturu, nýbrž osvobozuje ji k její vlastní velikosti; ví, že nese odpovědnost: *Bylo mi to uloženo a běda mi, kdybych nehlásal evangelium* (1 Kor 9,16).

Dávno před Pavlem udělal již podobnou zkušenost Jeremiáš, když řekl: *Hospodinovo slovo mi celý den přináší potupu a pošklebky. Řekl jsem: Nebudu je připomínat, už nebudu mluvit v jeho jménu, avšak je v mém srdci jako hořící oheň* (Jer 20,8n). Zdá se mi, že toto je nakonec také klíč k pochopení podobenství o lenivém služebníkovi, který ze strachu před pánem skryl jeho peníze, aby je mohl zase neporušené vrátit, místo aby je nechal rozmnožit jako ostatní služebníci.

„Talent“ pravdy, který nám byl darován, nesmí zůstat skrytý, je třeba ho statečně a odvážně vydávat, aby působil (změňme obraz) jako **kvas, který prostoupí a promění lidstvo**. Jsme dnes na Západě velice horliví v tom, jak poklad zakopáváme, jednak ze zbabělosti před nárokem, že ho budeme muset v zápase našich dějin dát v šanc a přitom ho snad ztratit (což je spíše nevíra), jednak z lenosti: **zakopáváme ho, protože ani my sami jím nechceme být osvíceni – protože bychom chtěli nerušeně žít svůj vlastní život bez tíže z jeho odpovědnosti**. Ale dar poznání Boha, dar jeho lásky, která se nám zjevuje v otevřeném Ježíšově Srdci, měl by nás přivést k tomu, aby všechny končiny země mohly spatřit Boží spásu.

Postavení křesťanské víry v dějinách náboženství a v duchovních dějinách

Ještě jednu otázku je třeba položit. Vtělené Slovo nevstoupilo do světa, který by o něm vůbec nic nevěděl. Poslalo do svě-

Rafael Santi: Athénská škola, detail - Eukleides a jeho žáci

ta předem své paprsky a probudilo tak touhu člověka. To je to světlo, které *osvětluje každého člověka, přicházejícího na tento svět* (Jan 1,9). Otcové mluvili v této souvislosti o „semelech slova“, která hledali a také nalézali v předkřesťanském světě. Tento pojem je dnes právem ústřední myšlenkou při hledání správného vztahu mezi křesťanskou vírou a světovými náboženstvími. Ale když se na to podrobněji podíváme, narazíme na něco neočekávaného, co – pokud to mohu vidět – je ze všech příslušných prací jako by vymazané.

Otcové nenašli tato semena slova ve světových náboženstvích, nýbrž ve filozofii, to znamená v procesu kritického rozumu, nikoliv v dějinách náboženství. V ní viděli Otcové vlastní prehistorii křesťanství, tam, kde se člověk vymanil ze zvyklostí a tradic, dospíval k Logu, tzn. k chápání světa a božského ze síly rozumu. V tomto smyslu také Otcové nepřirazovali křesťanství primárně do oblastí náboženství, nepokládali je ani za náboženství, nýbrž přiřazovali je k **procesu rozlišujícího rozumu**. V závorce je zde třeba poznamenat, že všeobecný pojem „náboženství“, kterým označujeme mnohoznačné fenomény a mezi jiným i křesťanství, vznikl teprve v novověku a jako takový **představuje problematické zevšeobecnění**, které v sobě zahrnuje sporná předběžná rozhodnutí. Jedinečnost křesťanské víry a její specifické postavení v duchovních dějinách lidstva nemůžeme blíže pochopit, když přeskočíme tento věcný obsah. **Křesťanství se staví svým původem a v hledání pravdy na stranu nábožensko-kritického rozumu a má zato, že bylo primárně připraveno právě jím.**

To ovšem neznamená, že se dnes prostě jakožto filozofie staví proti náboženství, i když sebeoznačení křesťanství za pravou filozofii patří k základům staré církve. Přesto se Karl Barth mýlil, když tvrdil, že křesťanství nemá nic společného s náboženstvím, takže v dalších vývodech požadoval „bez náboženské křesťanství“ a nakonec mohl do svého repertoáru zahrnout i „smrt Boha“.

Nikoliv, křesťanství může navázat ve formách bohoocty, v charakteru liturgie a v mnoha formách způsobu života (mnišství) na náboženství a na některých místech se zařadilo do jejich kulturní kontinuity s tím, že současně přineslo obnovu jejího obsahu. Nejvýmluvnějším příkladem této kontinuity je **proměna a obraz Panny Marie Guadalupské**: její úcta začíná na místě, kde předtím stál obraz „naší Matky a Ženy draka“, jedné z nejvýznamnějších pohanských bohyně. Ale to, že Maria zde zjevila svou tvář bez masky, znamená, že „není žádnou bohyní, nýbrž Matkou milosrdenství; neboť indiánští bohové nosili masku. To vše pak bylo symbolem slunce, měsíce a hvězd dále prohloubeno. Ona je větší než domácí božstva, protože je oděna sluncem, ale přesto nehasne. **Tato Žena je mocnější než nejvyšší božstvo, Syn Slunce. Je mocnější než Měsíc, protože stojí na něm, ale nedrží ho...**“

Ve formách a symbolech, ve kterých se zjevuje, je obsaženo celé bohatství předchozích náboženství a je svedeno do nového středu, který pochází z nové výšky. Stojí tak říkajíc nad náboženstvími, ale nerozšlapává je. **Guadalupe je v mnohém smyslu obrazem vztahu křesťanství k náboženstvím**: v něm se všechny jejich proudy stékají dohromady, jsou očištěny a obnoveny, nikoliv však zničeny. Je to také obraz vztahu Kristovy pravdy k pravdám náboženství: pravda je neničí, nýbrž je očišťuje a sjednocuje.

Křesťanství prostě nepatří do dějin náboženství, ale patří samozřejmě a nikoliv jednoduše k dějinám náboženské kritiky, soběstačného rozumu. Když Otcové mluvili o ratio-

nalitě křesťanství, rozlišovali mezi ratio – čistým rozumem a intellectus – duchovní mohutností člověka, která je mnohem bohatší než pouhý rozum. Právě to je podstata pravdy – víry, která je pravdou, že **vylučuje zúžení na pouhý rozum a přivádí znovu k síle širší nazírání, ke kterému je člověk povolán.** Pro křesťanskou víru je příznačné, že přivádí novým způsobem do vzájemného vztahu rozum a náboženství, také že orientuje člověka na pravdu a nedovoluje náboženství upadnout do obyčej, nýbrž vede je k tomu, aby žilo podle nároků pravdy.

Proto křesťan nemůže prostě říkat, že každý má žít podle toho náboženství, které mu podle dějinných okolností připadlo, a že je tím způsobem na cestě ke spáse. Tak se z náboženství dělá ve skutečnosti pouhý obyčej a odlučuje se od pravdy. Končí se v oblasti psychologie (subjektivní zkušenost a postoj) a sociologie (rituální uspořádání společenského řádu), ale člověk se neotevírá. A především: takové pojetí nevede lidi k sobě navzájem, nýbrž zabydluje je právě v podstatných otázkách lidského bytí do příslušných tradic, a proto je navzájem odděluje.

Rozmach křesťanské víry byl možný proto, že v Izraeli byli lidé s hledajícím srdcem, kteří nebyli spokojeni s běžnými obyčejí, nýbrž vyhlíželi něco většího: Maria, Alžběta, Dvanáct a další, kteří se objevují v Novém zákoně. Církev mezi pohany byla možná, protože jak ve stře-domořské oblasti, tak v Přední a Střední Asii, kam přišli misionáři, byli lidé, kteří očekávali, kteří se nespokojovali s tím, co zatím našli, nýbrž toužili po hvězdě, která jim měla ukázat cestu k pravému Zachránci světa. Řeč o jediném a univerzálním Prostředniku spásy, Ježíši Kristu, nezahrnuje v sobě žádné pohrdání jinými náboženstvími, ale staví se rozhodně proti rezignaci na schopnost nalézt pravdu

se mají setkat s připomínkou či symboly této odmítané kultury, které, ať už si to připouštějí nebo ne, vděčí za nejvyšší hodnoty své civilizace.

Veškerá nevraživost vůči křesťanství má totiž svůj kořen v tom, že opravdovým křesťanským životem hlášané evangelium představuje současně neúprosný *soud nad tímto světem*. Protože k této skutečnosti se synové světa otevřeně přiznat nemohou, zaměřují svou pozornost na slabosti a hříchy Církve, které jí pokrytecky předhazují, ačkoliv jim ve skutečnosti vadí ze všeho nejméně, protože sami se utápě-

a proti pohodlnému status quo, při kterém může všechno zůstat tak, jak je.

Apeluje na touhu srdce, která je vložena do každého člověka, na touhu, která čeká na něco většího, na samotného Boha, na společnou pravdu. A o to vlastně křesťanům jde: Ani oni se nemohou spokojit se zvyklostmi křesťanstvím, s pouhým ritualismem a zděděnými obyčejí. I oni musí skoncovat stále znovu s pouhými zvyklostmi, aby se setkávali s pravdou, která se vtělila v Ježíši Kristu.

Kristus a Církev

Tím vším jsem se pokusil odpovědět na výzvu tématu „Jedinečnost a univerzalita spásy Ježíše Krista“. Ovšem naše téma je dvojdílné. Dodává ještě: „a jeho Církve“; to také odpovídá dvěma dílům deklarace *Dominus Jesus*. Nyní by tedy měla následovat druhá přednáška, věnovaná tématu Církev. To teď nejsem schopen udělat a pokračovalo by to program našeho jednání. Ale snad to ani není tak špatné. Protože když uznáme a přijmeme jedinečnost Ježíše Krista, pak je cesta k Církvi dána sama sebou. Kongregace pro nauku víry byla sice mnohokrát za to silně napadána, že ke svému svědectví o jedinečnosti

ji v nepravostech, které překračují lidskou představivost.

Prožívané evangelium se nikomu nevnučuje, ale přichází jako nejlepší nabídka a odpověď především pro ty, kteří s upřímným srdcem hledají pravdu. Radostná zvěst se šíří především mezi těmi, kteří na ni v hloubi svého srdce čekají a touží se setkat s Ježíšem Kristem, protože On je nejen člověk, ale i pravý Bůh, neboť On sám v nich probouzí touhu po sobě. Budou-li Kristovi učedníci mlčet, budou muset křičet kameny.

-red-

Krista připojila ještě ekzeziologický díl; někteří v tom vidí narušení ekumenismu a „provozní nehodu“.

Ale ten, kdo hovoří o Ježíši Kristu jako o Prostředniku spásy pro všechny, tedy i pro všechny časy, nemůže pomlčet o tom, že Ježíš Kristus je v dějinách stále přítomen, a také o tom, jakým způsobem je přítomen a že nezůstává stát v minulosti. **Ale tato kristologická přítom-**

nost se nazývá Církev. Církev spočívá na tom, že Kristus stále naplňuje své zaslíbení: *Hle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání světa* (Mt 28,20). K to-

muto jeho setrvávání mezi námi dochází tak, že si **stále utváří své tělo, do kterého shromažďuje ustavičně lidi, ve kterých jeho tělesnost dále pokračuje. On není jen Kristem včerejška, nýbrž je Kristem dnes a navěky** (Žid 13,8).

Je-li však **jeden**, pak (i přes svůj roztržený stav) musí být také **jedno toto tělo**, ve kterém se empiricky zjevuje. A tato jednota nemůže zůstat utopií nebo se odkládat do eschatologie, ona musí být přítomna v samotných dějinách také tak říkajíc tělesně a současně životně. A je-li dále pravda, že všechna spása má co do činění s ním a v něm (ať už v jakýmkoliv způsobem) a že Církev je od něho neoddelitelná, pak je jasné, že tato Církev se na jeho všeobecném prostřednictví podílí a je obsažena v každém vztahu k němu. Chtěl bych ukončit velkým hymnem na Krista z listu Kolosanům, ve kterém je jedinečným způsobem vyslovena celý svět objímající Kristova velikost, jeho božství a jeho lidství i jeho všezahrnující spásné prostřednictví: *Děkujte Otci, že vás uschovil k účasti na dědictví věřících ve světle. On nás totiž vytrhl z moci temnosti a převedl do království svého milovaného Syna. V něm máme vykoupení a odpuštění hříchů. On je věrný obraz neviditelného Boha, dříve zrozený než celé tvorstvo. V něm bylo stvořeno všechno na nebi i na zemi, svět viditelný i neviditelný: ať jsou to andělé při trůnu, ať jsou panstva, ať jsou to knížata, ať jsou to mocnosti, všechno je stvořeno skrze něho a pro něho. Kristus je dříve než všechno ostatní a všechno trvá v něm. On je hlava těla, to je Církev, on je počátek, prvorozený mezi vzkříšenými z mrtvých. Tak má ve všem prvenství...* (Kol 1,12–18).

Dodejme s druhým listem Petrovým jako svou odpověď: *Jemu buď sláva nyní až do dne věčnosti. Amen* (3,18).

Z Kath-net přeložil-lš
Zvýraznění redakce Světla

Historie se nesmí zapomenout

Homilie předsedy ČBK, olomouckého arcibiskupa Mons. Jana Graubnera, při odhalování památníku obětem nacismu a komunismu na Vyšehradě 21. 3. 2003

K podobnosti o zlých vinářích, které jsme právě slyšeli z Matoušova evangelia, poznamenávají vykladatelé Písma, že v obrazu vinice museli všichni posluchači poznat svůj vyvolený národ. Mnozí poznali ve služebnících pána vinice proroky a v synu Ježíše. Velekněží a farizeové sami poznali, že mluví o nich. Hněvalo je to a chtěli se ho zmocnit, ale měli strach z lidu.

Tak jako mělo podobnosti Pána Ježíše své poselství pro jeho současníky, tak má co říci lidem každé doby. Před chvílí jsme odhalili pomník kněžím, řeholníkům a řeholnicím, kteří se stali obětmi hrozných totalit minulého století. Ti všichni mně nějak zapadají do našeho podobnosti jako Pánovi služebníci, jako proroci své doby. Ať už neohroženě hlásali radostné poselství evangelia o svobodě Božích dětí nebo svým životem a skutky svědčili o Boží lásce, dobrotě a milosrdenství, byli nepohodlní, byli překážkou pro ty, kteří chtěli vinici národa ukořistit pro sebe, ovládnout a vykrást. Tyranům světa šlo o to, aby mohli ukazovat, že jim patří všechna moc. Protože sami se prohlašovali za bohy, museli Boha živého svrhnout. Když ho nemohli svrhnout z nebe, chtěli ho vyrvat z lidských srdcí a zničit každé znamení jeho přítomnosti a moci. Tak první byly zavřeny kláštery, zmizela znamení kříže z veřejných budov a škol, tak se bořily některé chrámy, kříže a Boží muka. Ale především musela zmizet ta nejpůsobivější a nepřesvědčivější znamení živého Boha, kterými jsou lidé zasvěcení, protože oni svým zasvěcením dosvědčují, že osobně objevili Boha, který se jim dal poznat, a byli jim do takové míry osloveni a okouzleni, že se roz-

hodli na jeho lásku velkoryse odpovědět a darovat mu celý svůj život

Kněží ani řeholníci nebyli hlavním cílem nepřátelského boje, ale museli být odstraněni jako služebníci pána z našeho podobnosti. Číslo statistik nám nahánějí hrůzu.

Za nacismu bylo popraveno 9 českých kněží a 61 jich zemře-

lo na následky utrpení koncentračních táborů. Na 500 českých kněží bylo zatčeno či prošlo vězením; a to nepočítám řeholníky a řeholnice, nepočítám vězněné či popravené naše kněze a řeholníky a řeholnice německého jazyka. Za všechny připomeňme jen popravenou blahoslavenou sestru Restitutu, rodačku z Brna. Jen v Dachau bylo

Daruj nám pokoj!

**Kardinál Meisner v kolínském listu
Kölner Stadt-Anzeiger 19. března 2003**

Kdykoliv při pontifikální mši zpívá kolínský dómský sbor klasickou mši, udivuje mě pokaždé, jak časově intenzivně komponován je verš „Dona nobis pacem!“ (Daruj nám pokoj!) ve zpěvu před svatým přijímáním. Vždy se přítom ptám: Jak nepokojná musela být ona doba, když skladatel dal právě této prosbě o pokoj tak naléhavý a intenzivní výraz. V přítomné situaci to zní pro nás velice věrohodně. Zdá se, že mír na této zemi není nic samozřejmého, nýbrž že válka je možnost, která je nám daleko bližší, než tušíme. Zahájením irácké války je toto válečné dění opět skutečností.

Přes intenzivní mírové úsilí a diplomatické aktivity, přes osobní angažovanost papeže, mírové demonstrace na ulicích a intenzivní modlitby o dar pokoje se v Iráku střílí, lidé jsou zabíjeni a domy bořeny. Bylo všechno to úsilí zbytečné? Já se domnívám, že nikoliv. Nic pozitivního, co bylo investováno v Božím rozpočtu, není nadarmo a není zbytečné. Přinese to své plody, ovšem jinak, než tušíme. Snad bude válka skrze všechno to, co bylo pro její zabránění podniknuto, omezenější a méně krutá. Zcela ur-

čitě vycházím z toho, že solidarita s trpícím obyvatelstvem bude bdělá a velice účinná.

Co dělat v přítomné situaci? Jako křesťan a biskup neznám účinnější akce k ukončení války a k dosažení spravedlivého míru než extenzivní i intenzivní prosbu z mešního zpěvu: Dona nobis pacem!

Německý spisovatel Reinhold Schneider napsal v posledních fázích druhé světové války několik úchvatných veršů, které nám mohou pomoci, abychom v této situaci nerezignovali, nýbrž solidárně a odvážně se modlili: „Jen prosebníkům se ještě může podařit zadržet meč nad našimi hlavami. A tento svět vyjmout ze soudní pravomoci svatosti života. Neboť pachatelé nikdy nebe k ničemu nedonutí. Co oni spojí, opět se rozdělí. Co obnoví, přes noc zestárne. Co založí, přinese nouzi a neštěstí. Nyní je čas, kdy se spása skrývá. Liská pýcha se staví na odív. A zatím se v chrámech skrývají prosebníci, dokud Bůh nám z našich obětí nesešle požehnání. A v hlubinách, kam žádné oko nedohlédne, plní se vyschlé studny životem.“

*+Joachim kardinál Meisner,
arcibiskup kolínský*

2794 duchovních a z toho 143 českých kněží.

Za komunismu bylo internováno 8000 řeholnic a 3000 řeholníků. Přesná čísla vězňů nemám zrovna k dispozici a prosím za prominutí, jestli z neznalosti některá vynechávám, proto připomeňme aspoň ve vězení zemřelé: blahoslaveného biskupa Gojdiče, P. Kajpra a P. Toufara nebo popravené kněze v Babickém procesu – P. Bulu, P. Pařila a P. Drbolu. K nim bychom jistě měli aspoň připomenout i věřící laiky, kteří trpěli za svou víru. Kdosi spočítal, že za komunismu byli u nás pro víru odsouzeni lidé celkem na 40 tisíc let vězení. K tomu připomeňme bez soudu internované, odvedené do pracovních táborů nebo lidí v domácím vězení. Myslím třeba na svého předchůdce, olomouckého arcibiskupa Matochu, který prožil v domácím vězení 11 let, až do smrti. Bez kontaktu se světem. Za celou dobu jej navštívil lékař jen jednou.

Ale fyzická likvidace svědků víry nestačila. Celá tehdejší informační mašinerie se zapojila do špinění a morální likvidace, protože svědectví mučedníků pro víru by neslo své plody. Kam až směřoval likvidační zámer, prozrazuje hrozná věta komunistického ministra školství Nejedlého, který řekl: „Mládež musíme získat na naši stranu i za cenu jejího znemrazení.“

Stavatelé totalitních režimů odvrhli Boží kámen, ale on se stejně stal kamenem nárožním. Nezávisle na nich. Syn, který byl zabit, nebyl odstraněn. On silou své lásky proměnil potupnou smrt ve spásnou oběť. Vstal z mrtvých jako vítěz a stal se zachráncem pro všechny, kdo ho přijmou.

My jsme dnes odhalili pomník obětem totalit nejen jako výraz úcty a vděčnosti, ale i jako dějinnou připomínku, protože tato historie se nesmí zapomenout, jestli se nemá opakovat. Jako Ježíšovo podobnosti

z evangelia má své poselství pro všechny časy, tak má své poučení i tato bolestná a zároveň velká historie. Často se mluví o těch, kteří zklamali či propadli zlu, a mnohá dnešní zpravodajství nenacházejí pozitivní zprávy mezi lidmi, ale jen v říši zvířat. Nechceme zapomenout na nesmírné množství těch, kteří statečně vydali svědectví víře a svou láskou dokázali nenávistnou zlobu násilníků proměňovat v oběť. Jestli má každá doba své násilníky – a dnes to nejsou jen teroristi a účastníci nešťastné války, která včera vypukla v Iráku, ale i pustošitelé čistých srdcí, rozvraceči rodin a zloději zdravých ideálů – musí také každá doba mít své proroky, své svědky víry, živá znamení Boží přítomnosti.

Prosme proto při této mši svaté za ty oběti totalit, které ještě naši modlitbu potřebují. Děkujeme Bohu za velké a statečné kněze, řeholníky a řeholnice, kteří vydávali svědectví Kristu a měli účast na jeho svatém utrpení. Prosme však také o to, abychom my sami splnili to, co od nás dnes Bůh očekává a co potřebuje svět. Prosme i za to, aby naši době nechyběli ti, kteří se dovedou Bohu zasvětit cele a zůstanou věrní i v nepohodě. Ti budou znamením naděje a optimismu.

*Na Vyšehradě 21. 3. 2003
Jan Graubner,
arcibiskup olomoucký*

CESTA K MÍRU

Ovocem mlčení je
modlitba.

Ovocem modlitby je
víra.

Ovocem víry je
lásky.

Ovocem lásky je
služba.

Ovocem služby je
mír.

Je to jednoduchá cesta.

Matka Tereza

Kněz, který hojně žehnal (4)

Posudek jednoho lékaře

„Vikář z Altenkleusheimu mi předložil různé dopisy a svědectví nemocných, abych je posoudil. Všechny dosvědčují:

1. že nemocní předtím již vyhledali mnoho lékařské pomoci, která pro ně v jejich utrpení neměla žádný výsledek;

2. že u nich po použití církevních modliteb a žehnání nastalo zlepšení a ve většině případů došlo k úplnému uzdravení, nezřídka hned po prvním požehnání.

– U mladého muže, který trpěl po operaci nevládním hnisáním, ustal výtok hnisu dvě hodiny po požehnání a příští den byl zcela zdravý.

– Epileptici dosvědčují, že jejich záchvaty ustaly; u těch, kteří trpěli chronickými bolestmi hlavy, byly záchvaty bolesti řídké nebo zcela ustoupily.

– Revmatici dosvědčují, že po mnohaleté pracovní neschopnosti mohli po požeh-

nání opět řádně nastoupit do práce.

– Jedna stará paní, která dva roky chodila s námahou o berlích, píše, že může opět chodit „jako mladice“ a denně podniká pěší túry.

– Nemocní kýlou děkují za uzdravení od kýly.

– Muž, který měl ekzémy po celém těle, sděluje, že se zcela uzdravil.

Já osobně jsem léčil případ, kdy žena trpěla krvácením a veškerá lékařská pomoc byla neúčinná. Po jednom jediném požehnání krvácení zcela ustalo. Že tato uzdravení nebo zlepšení stavu lze připisovat jedině církevním požehnáním, vyplývá z toho, že

1. došlo k nim ihned po jejich použití;

2. všechno lékařské úsilí bylo předtím bezvýsledné;

3. jednalo se převážně o nemoci, které jsou obtížně vyléčitelné nebo je ošetřující lékaři prohlásili za zcela nevléčitelné.

Když Bůh měří člověka, nepříkládá míru k hlavě, ale k srdci.

Irské přísloví

Progresivní klérus zdobí věže Církve nikoliv křížem, nýbrž větrnými vějíčkami.

Goméz Dávila

Z uvedeného vyplývá, že působení vikáře Göbelse mezi nemocnými je požehnané. Ve většině případů nemoc zmizela, jedni se cítí opět zcela zdraví, jiní pocítují úlevu ve své nemoci. Za těchto okolností je požadavkem bliženské lásky, aby se působení vikáře Göbelse mezi nemocnými nekladly do cesty žádné překážky, a to tím spíše, že se ujmá jen takových nemocných, kteří už předtím u lékařů neuspěli. Je třeba brát ohled také na skutečnost, že všechny dobrovolné dary, které vikář Göbels obdrží, věnuje na církevní účely.

Zdravotní rada Dr. Feldmann, Mönchengladbach.“

Překlad -lš-

Co míní Hans Küng pod „smířením“?

Komentář biskupa Launa k možnému „smíření“ mezi Hansem Küngem a katolickou církví

Byl jsem ještě docela mladý, když propukl „případ Küng“ a v roce 1979 mu Církev předběžně odňala povolení výuky, potřebné pro teology na katolických učilištích. Nyní si Hans Küng přeje smíření s Římem. To mu slouží ke cti, nicméně tomu poněkud nerozumím: Co vlastně míní tímto „smířením“? Na co přítom myslí? Proč se o toto smíření sám nepokusí? Küng chce, aby se s ním Církev smířila. Jaké urážky z její strany má na mysli? Snad si ještě vzpomíná, jak srovnával papeže s nejkrvavějšími diktátory 20. století a tím se sám skutečně dopustil urážky. Chce-li se nyní „smířit“, ať se prostě a upřímně omluví a papež jeho lítost jistě rád při-

jme a odpustí mu. Naopak nevím o tom, že by ho byl osobně nějak „urazil“ papež nebo kardinál Ratzinger.

Zprávy hovoří o tom, že Küng při této „touze po smíření“ myslí na odnětí povolení vyučovat, ke kterému došlo, protože hlásal

teologicky falešné teze. I v tomto případě záleží „smíření“ především na něm. Ať jasně a zřetelně odvolá bludné učení, které je katolicky neúnosné. Když byl k tomu ochoten svatý Augustin a udělal to, ani jemu by koruna z hlavy nespádla. Naopak, sloužilo by mu to ke cti.

Küng se domnívá, že by mu postačilo ke smíření, kdyby se prostě trpěly jeho názory. Ale s prominutím, jak by to bylo možné? Copak Církev může trpět bludy? Je to tedy na něm, aby se smířil: skrze víru v Božího Ducha s Jeho Církví. Byl by to pro Církev velký a krásný den. Byl bych pro to, aby se pak zabilo vykrmené tele!

Podle Kath-net

Nadace „Pro radost“

Don Bosko si přeje, aby jeho chlapečci byli veselí

Don Bosko dobře věděl, jaký kouzelný účinek má ve výchově hra a veselá nálada. V úvodu ke své knize pro mládež *Giovane proveduto* píše: „Dvoji lži odvrací ďábel hochy od ctností a zbožnosti. Ta první spočívá v tom, že jim namlouvá, že sloužit Bohu znamená vést život smutný, bez jakékoli zábavy a potěšení. Ale to není pravda, milí hoši. Chci vás naučit takovému způsobu křesťanského života, abyste mohli žít vesele a spokojeně, abyste poznali pravou zábavu a pravou radost a abyste si mohli říct s prorokem Davidem: Služme Pánu Bohu s radostí. Právě to je účelem této knihy: naučit vás sloužit Pánu Bohu a být přitom vždy veselí.“

Sv. Jan Bosko vnesl hru do výchovy a tím uskutečnil to, co všichni velcí vychovatelé žádají. Tak slavný vychovatel biskup Dupanloup prohlásil: „Řádím hru mezi nejlepší výchovné prostředky. Pokud si dítě hraje, je sdílné. Nehraje-li si, uzavírá se do sebe a stává se zlým.“ Podobně Bedřich Fröbel: „Hru nesmíme považovat za ztrátu času. Naopak, má hluboký význam. Jako se pupen rozvíjí v růži, tak se hra v dítěti rozvíjí v radost.“ Pro Dona Boska patří hra, jak výslovně tvrdí, „k nejuspěšnějším prostředkům, kterými je možno dosáhnout kázně a posloužit mravnosti a zdraví.“ Proto také nařídil: „Chlapcům musí být dána co největší volnost skákat, běhat a vykřičet se!“ Nejlepší žák Dona Boska sv. Dominik Savio vysvětlil svému novému spolužákovi život v salesiánské oratoři takto: „Ve škole Dona Boska spočívá svatost v tom, že jsme stále veselí.“

Don Bosko se však nespokojil s jakoukoliv hrou a zábavou. Měla mít vždy výchovné poslání. Měla být příjemnou, volnou rekreací, plnou nenucenosti a radosti. Měla obnovovat

ztracené síly, uvádět v činnost ony orgány, které by bez ní zůstaly nečinnými. Žádný tělocvik s přísnou školní kázní ani atletika na pěstování svalů.

Několik zásad Dona Boska: „Rekreace ať je příjemná a počestná, schopná člověka osvěžit a ne ho ubít.“ - „Nejsou dovoleny takové hry, skoky, běhání a vůbec způsob zábavy, který by ohrožoval zdraví nebo mravnost chlapců.“ - „Jsou zakázány takové hry, které nesou s sebou nebezpečí, že chlapec jimi urazí Boha, způsobí bližnímu škodu a sobě ublíží.“

Don Bosko svým příkladem vytvořil nový typ vychovatele: vychovatele, který si s hochy hraje! Pro salesiána platí zásada: „Hry! Hra je jedním z nejkrásnějších polí našeho apoštolátu. Salesián, který si s chlapečci hraje, je pro salesiánské středisko mládeže požehnáním. Během hry může dávat pokyny, napomínat, povzbuzovat. Je andělem strážným na hřišti. Je stále s chlapečci, uprostřed nich jako jeden z nich, vždy s nimi a zcela pro ně. K prospěchu jejich duší.“

Takto se Don Bosko snažil vytvářet kolem mládeže ovzduší radostnosti. Věřil, že radost dává duším vzrůst, zaplašuje nudu, proniká i tělesný organismus oživující svěžestí, pomáhá duševně pracovat, spojuje v duši dítěte smysl pro zábavu se smyslem pro povinnost, a co je nejdůležitější, radost činí mladé srdce důvěrným a nenuceným.

Ale pozor!

Don Bosko nepěstoval hru pro hru. Pro něho byla hra ve

službách vyšších cílů. Hra byla pro hochy osvěžením, aby byli vnímavější pro náboženské pravdy a pro plnění svých povinností. Mimoto Don Bosko dobře věděl, že dítě nikdy není tak přístupné pro dobré slovo jako při hře. Pro Dona Boska nebyla hra na hřišti dobou odpočinku, nýbrž dobou největší driny a starostí, dobou nejbohatších úlovek. Nedohlížel jenom, aby nedošlo k nějakému úrazu. Během hry se přibližoval hned k tomu, hned zase k onomu chlapci a s nedostížnou dobrotou a laskavostí mu pošeptal: „Kdy přijdeš ke svátosti smíření? Přijď, čekám tě v sobotu večer!“ a dal si to slíbit. Jiného se zeptal: „Chodíš dále na to a to místo s tím a s tím kamarádem? Buď tak hodný a už tam nechod! a dostal na to slovo. Třetímu řekl: „Zaslechl jsem, jak jsi zaklel. Vid', že se to už nebude opakovat!“ a napomenutí účinkovalo. „Potřeboval bych malou službičku,“ řekl čtvrtému, pá-

tému: „Udělal bys mi ji?“ „S radostí. A jakou?“ „Abys vzal kamaráda s sebou v neděli na mši svatou, ke svátosti smíření a ke svatému přijímání.“

Někdy uklouzlo některému chlapci nějaké méně čisté slovo. Tu si ho Don Bosko vzal stranou a pošeptal mu: „To slovo se Pánu nelíbí.“ Jednomu doporučoval větší poslušnost, jinému pili, dalšímu řádnou docházku do náboženství a časté přijímání svátostí. A tak dále. Těmito prostředky vedl chlapečce k čas-

té svaté zpovědi, ke zbožnosti, a natolik si získával jejich srdce, že je mohl vést, jak chtěl.

Radost, chuť do práce (optimismus) a pevná důvěra v Boha byly ovzduším, ve kterém žil sv. Jan Bosko a o které se snažil i u svých hochů. Slavný biskup Keppler napsal: „Člověk potřebuje radost a má právo na radost. Radost je mu nezbytná pro zdraví tělesné i duševní, pro jeho práci i náboženský život.“ Kapucín Ambrož Lopez napsal knižičku *Pojednání o radosti duše* a v ní praví: „Radost je užitečná pro ctnost, pro práci, pro společnost, zkrátka pro všecko dobré. Máš-li radost v srdci, bude i tvůj duch plodnější a bystřejší, tvé myšlení jasnější, tvá obrazotvornost živější, tvé srdce spokojenější, tvá nálada povznesenější, tvé jednání příjemnější, zdraví stálejší, tvá zbožnost jemnější, tvá ctnost obětavější. Radostnost bude prospěšná i tvému světskému povolání...“

Toto radostné prostředí vytváří pro mládež naše salesiánské středisko v Brně - Žabovřeskách. Dochází do něj přes tisíc chlapečků a děvčat týdně. Kromě volné oratoře jsou zařazeni do 186 různých zájmových kroužků, kde se jim věnuje 90 vychovatelů z řad salesiánů a spolupracovníků.

O totéž se snaží spolubratři v Brně-Lišni, kteří za tímto účelem založili *nadaci Pro radost* na vybudování podobného střediska mládeže a kteří prosí čtenáře tohoto časopisu o pomoc na dokončení díla tak potřebného pro církev a stát a tak prospěšného pro spásu duší. Pán Bůh vám to zaplat! (Na požádání Vám rádi pošleme příslušnou složenku. Naše adresa: Salesiáni Dona Boska, Horníkova 34a, 628 00 Brno - Líšeň.)

Do Boží lásky, ochrany Panny Marie Pomocnice a sv. Jana Boska vás odporučejí brněňští salesiáni.

P. Petr Baran, salesián

Letní pobyty pro rodiny 2003

Milí přátelé,

také v letošním roce je pro Vás připravena nabídka dovolených i tematicky zaměřených pobytů na léto 2003. Sestavilo ji pro Vás Centrum pro rodinný život v Olomouci. Přihlášky Vám zašleme na požádání. Věříme, že si z naší nabídky vyberete, a přejeme Vám pěkně prožité chvíle ve společnosti s dalšími rodinami!

REKREAČNÍ ZAŘÍZENÍ SOBOTÍN (JESENÍKY)

Charakteristika: Rekreační středisko vhodné zejména pro pěší turistiku, popř. horská kola. Program rekreačně-poznávací, příležitost k túrám a vycházkám, sportovní hry, programy pro děti, projížďky na koni. Zajímavosti: Sobotín, Velké Losiny (termální koupaliště). Po dohodě možnost společných akcí a setkání, večerní modlitba, mše sv. **Ubytování:** Ve 4 a 5lůžkových dřevěných chatách s malou verandou a předsiňkou. Jídelna, společenská místnost, toalety a umývárny se sprchami v hlavní budově. Možnost využití společenské místnosti, kompletního sportovního vybavení, k dispozici přístřešek pro stolní tenis, hřiště na kopanou, volejbal, nohejbal, kolotoč a průlezky pro děti, ohniště, parkování v oploceném areálu. **Cena:** dospělý 1 680 Kč, dítě 3-12 let 1 450 Kč, dítě do 3 let 140 Kč bez lůžka a stravy. **Termíny:** 17. - 23. 8., 24. - 30. 8. 2003.

ŠUBÍŘOV - PENZION POHODA (DRAHANSKÁ VYSOČINA)

Charakteristika: Penzion se nachází na konci vesnice u lesa v krásném prostředí Dražanské vysočiny. K dispozici je sauna pro cca 10 osob (100 Kč/hod.), biliár, ping-pong, šipky. U penzionu volejbalové a nohejbalové hřiště, ohniště, parkoviště, dětský bazén (3x4 m). Okolí vhodné k cykloturistice, pěším túrám, k houbaření. Přírodní koupaliště - rybník Dzbel je vzdálený 4 km.

V nedalekém Jevíčku - koupaliště. **Ubytování:** Ve 2-6lůžkových pokojích, sociální zařízení společné na chodbě. K dispozici jídelna - společenská místnost s krbem. Další

možnosti je 100 m vzdálený srub s kapacitou 20 osob. Zajímavosti: Bouzov; Javoříčské jeskyně; Mladečské jeskyně; Nectavské údolí; Jaroměřice; Jevíčko; Boskovice. **Cena:** dospělý 1 980 Kč, dítě 3-12 let 1 750 Kč, dítě do 3 let 140 Kč bez lůžka a stravy. **Termíny:** 13. - 19. 7., 20. - 26. 7. 2003.

VELKÉ LOSINY - LÁZEŇSKÝ DŮM BRNĚNKA

Charakteristika: Objekt je přímo v lesoparku lázeňského městečka. Pro pacienty i turisty jsou otevřeny vnitřní a venkovní termální bazény. Příjemnému prostředí přispívá také rozsáhlý park s mnoha cennými dřevinami, který byl pro svoji krásu považován v 50. letech 20. století za druhé Půhonice.

Ubytování: Ve 2-7lůžkových pokojích v lázeňském domě. Sociální zařízení společné na chodbě. K dispozici společenská místnost, tělocvična, čajovna. Ubytování v hlavní budově vhodné pro rodiny s malými dětmi, možnost ubytování v jedné z 12 dřevěných chat v blízkosti domu uvítají rodiny se staršími dětmi. Chaty jsou vybaveny lednicí, možno používat vlastní rychlovarné konvice.

Cena: dospělý 2 100 Kč, dítě 3-12 let 1 850 Kč, dítě do 3 let 140 Kč bez lůžka a stravy. Každá rodina získává slevu 200 Kč na pobyt za každé třetí a další dítě. **Termín:** 6. - 12. 7. 2003.

ŠTERNBERK - POBYT PRO OSAMĚLÉ MATKY S DĚTMI

Pobyt je určen pro všechny matky, které z různých důvodů (neprovdání se, rozvodu, ovdovění apod.) vychovávají své děti samy. Program: Setkání je rozdělené do dvou částí: naučné a rekreační. Dopolední část zahrnuje přednášky psychologa, psychiatra, kněze a předpokládá se účast přihlášených maminek. V průběhu přednášek zajištěna péče a program pro děti. Během dne možnost osobních rozhovorů s přítomnými odborníky nebo knězem, který je přítomen po celou dobu setkání. Každý den je možnost zúčastnit se mše sv. a společných

modliteb. Rekreační část setkání je v odpoledních hodinách a lze ji trávit buď individuálně, nebo je možnost zapojit se do společně připravovaného programu pro celou rodinu. Součástí pobytu je i nabídka jednodenního výletu. Každá maminka se během pobytu může účastnit kreativní dílny a vytvořit si něco pěkného pro radost. **Ubytování:** Ubytování je ve 3lůžkových pokojích s plnou penzí. Každá rodina má k dispozici svůj pokoj, při neobsazení lůžka na pokoji nic nepřiplácíte. Přimo v areálu internátu se nachází jídelna, na každém patře jsou k dispozici i čajové kuchyňky, v areálu je hřiště, posilovna, stoly na ping-pong, minigolf. Zajímavosti: Šternberk; Svatý Kopeček. **Ceny (orientační, upřesněny v únoru):** dospělý 1 750 Kč, dítě 3-10 let 1 450 Kč. **Termín:** 19. - 26. 7. 2003.

LIPTOVSKÁ PORÚBKA - SLOVENSKO

Objekt v překrásném prostředí Liptova s výhledem na Vysoké Tatry. Možnost túr a výletů do okolí. Pro děti v blízkosti budovy hřiště, pískoviště, houpačky a prolézačky, ohniště, pár kroků do lesa. V budově společenská místnost, ping-pong. Vlastní doprava autem či rychlíkem z ČR do Liptov-

ského Mikuláše a odtud autobusem do Liptovské Porúbky. **Ubytování:** Hlavní budova: ve 2-6lůžkových pokojích, sociální zařízení společné na chodbě. Malá chata: 8 pokojů, 2 soc. zařízení, společenská místnost. Zajímavosti: Demänovské jeskyně; termální bazén Liptovský Ján; skanzen Pribylina; Štrbské Pleso; Chopok; Kriváň; Baranec. **Cena:** dospělý 2 100 Kč, dítě 3-12 let 1 850 Kč, dítě do 3 let 140 Kč bez lůžka a stravy. **Termín:** 27. 7. - 2. 8. 2003.

Přihlášky získáte na:

tel. 587 405 250-253 nebo adrese:

Centrum pro rodinný život

Biskupské nám. 2

772 00 Olomouc

e-mail: rodina@arcibol.cz

Bašta Pána Boha (13)

Čtvrt hodiny nato klepal někdo prudce na okno v lokálu revolucionářů. Nalíčená ženská vystrčila svou naondulovanou hlavu:

„Co je?“

„Ať ihned přijde kostelník z Montbernage Claude Pascal,“ odpověděl Robert ostře.

„Něco se stalo!“ dodal Martin s vážnou tváří.

„Proboha, něco se stalo!“ opakovala ženská vzrušeně. Brzy nato se vypoťácel kostelník z krčmy. Nestál právě pevně na nohou.

„Co se stalo?“ zeptal se nejistým jazykem. „Zapomněl jste zvonit!“ odpověděl Robert.

„Již čtyři dny jste nezvonil,“ doplnil Martin káravě.

„Čert ať si zvoní!“ bručel kostelník.

„Ne, ten nesmí. To musí jeho tovaryš!“ popíchl Martin bez ostychu.

„Jeho tovaryš?“ zakoktal Pascal. „Co to má být? Jestli si ze mě chcete dělat blázna...“

„Ale kdepak!“ odsekl Martin.

„A vůbec, s bimbáním je konec!“ bručel kostelník dále. „Máme jen jedno náboženství, říkám, to je Rozum, říkám. Ano, Rozum je celé náboženství!“

„No, z náboženství budete jistě hned děkan!“ bručel Robert.

„Zatrachtili lumpové,“ nadával Pascal a hrozil pěstí. Ale mládenci už byli ti tam. „Zvonit, zvonit, čert ať si zvoní! Čert ať zvoní!“ pletl opilým jazykem a tápal zpět do jakobínského krčmy.

„Co teď?“ zeptal se Robert, když zase stáli na Joubertově mostě.

„Podložit nohu a strčit do vody!“ navrhl Martin. „Bylo by to krásné, ale bohužel ne křesťanské,“ bručel Robert s rozpakou. „Škoda!“

„Velká škoda!“

Mezitím se přišoural tlustý Filip, obě ruce v kapsách u kalhot.

„Nechce?“ zeptal se uctivě. Ti dva pokrčili rameny. „Ne, nechce. Nedá se nic dělat.“

„Nedá se nic dělat,“ řekl Filip klidně. „A co teď?“

„Zazvoníme sami!“

„Ty jsi chlapík!“ zvolal Robert a objal bratra. „Ale jak se chceš dostat k provazu od zvonu?“

„Nebude třeba,“ odpověděl Martin a dále rozvíjel svůj nápad.

Krátce nato vstupují tři hoši do dílny kováře Mikuláše Puisaise.

„Mistře Puisaisi,“ zvolá Robert, který vstoupil dovnitř jako první. „Musíte nám půjčit dvě pořádná kladiva.“

„A na co, chlapci?“ směje se kovář a stírá si dlaní pot z čela.

„Na co? Potřebujeme je na něco!“ zakoktal hoch uctivě.

„No dobrá, máš je mít!“ směje se mistr Puisais. „Chceš snad někoho utlouct?“

„Určitě ne.“ „Tak tady jsou.“

Ozbrojeni dvěma pořádnými kladivy vydali se všichni tři zase na cestu. U Martina otce, zednického mistra Cordiera, si vzali ještě dlouhý žebřík a kráčeli k farnímu kostelu.

Právě vycházel měsíc a kocour Felix se vydal na večerní promenádu po střeších v Montbernage. Chlapci přistavili žebřík ke kostelní zdi. Poslední příčky sahaly právě ke střeše boční lodi. Robert si zastrčil obě kladiva za pás, plivl si do dlaní a stoupal vzhůru. Po

LITURGICKÉ ČTENÍ – pokračování ze str. 3

ho zahrne poutou. Nyní je moje duše rozechvěna. Co mám říci? Otče, vysvobď mne od této hodiny? Ale právě kvůli té hodině jsem přišel. Otče, oslav své jméno!“ Tu se ozval hlas z nebe: „Oslavil jsem a ještě oslavím.“

Lidé, kteří tam stáli a uslyšeli to, říkali, že zahřmělo. Jiní říkali: „To k němu promluvil anděl.“ Ježíš jim na to řekl: „Ten hlas se neozval kvůli mně, ale kvůli vám. Nyní nastává soud nad tímto světem, nyní bude vládce tohoto světa vypuzen. A já, až budu ze země vyvýšen, potáhnu všechny (lidi) k sobě.“ Těmi slovy chtěl naznačit, jakou smrtí zemře.

čtyřech pak lezl po střeše až ke zdi hlavní lodi. Když se natáhl, dosáhl právě na okapní žlab.

„Jestli to rupne, tak se skutáliš dolů!“ konstatoval věčně Filip. Ale okap držel pevně. Robert se vytáhl nahoru. Za několik okamžiků ležel na břiše na střeše prostřední lodi a pak pokračoval dále po čtyřech. Obě kladiva ho nepříjemně tlačila do žaludku.

Dřepl si u věže, ve které visel zvon Panny Marie. Shyb, skok a již seděl na úzkém parapetu přímo u zvonu.

„To by bylo,“ vydechl s ulehčením. Připoutal se opaskem k jedné mříži, vzal obě kladiva a už zněly mohutné údery nad střešemi v Montbernage.

„Zdrávas Maria!“ modlili se oba chlapci, kteří drželi stráž u žebříku.

„Jestli spadne, tak je po něm!“ bručí do toho Filip. „Berani hlavo, on nespadne!“

A opět znějí tři údery nad mlčící vsí. „Zdrávas Maria!“

Kocour se zastavil na své večerní procházce a otočil hlavu za chlapcem na mariánské věži. Opět tři údery! „Zdrávas Maria!“

Poslední přestávka byla krátká. Nyní bušila obě kladiva v pevném rychlém taktu do znějícího kovu. Chlapci se po čele lil pot. Ale bušil do zvonu, jako by bubnoval na poplach. Paže mu začínaly umdlévat, ale vydržel při této Boží hudbě. Tak dlouho ještě nikdy nezněl v Montbernage večerní zvon.

„Zvoní pořádně!“ chválil dole Martin.

„Ano, velice důstojně zvoní,“ potvrdil Filip.

V ulicích Montbernage otevírají lidé okna a naslouchají neobvyklému, dlouze znějícímu zvuku.

Mnozí měli slzy v očích.

„Nebeský Otče, to kluci!“ zvolá paní Bernardová polekaně, nechá všechno stát a vyběhne ven. Ve dveřích se málem srazí z mužem, obchodníkem se zeleninou, který se právě vrací z krámu domů. Nevypadá nijak majestátně, tento manžel paní Gusty. Lidé mu říkali „Mrňous“. Ale srdce má na pravém místě.

„Kluci museli vyšplhat na kostelní věž!“ volá paní Gusta a letí na ulici.

„Však oni se zase slezou!“ směje se Bernard. Pak naslouchá jasnému a pevnému zvuku mariánského zvonu a jeho tvář přejde veselý výraz. Pak však vyrazí do světnice, odkud se šíří zvláštní zápach.

„Mohla tu žehličku napřed sundat z prádla!“ bručel. „Mojí dobré červené spodky!“ Zakroutil hlavou a postavil žehličku na kamna.

Nad Montbernage stále ještě znějí zvony.

(Pokračování)

Na Zelený čtvrtek 17. 4. 2003 v 17.00 hod. se uskuteční v brněnském kostele sv. Michala první slavné setkání našich i zahraničních výtvarníků v oboru křesťanského umění. Setkání bude zahájeno představením Miroslava G. Částka – Paul Claudel: **NAPŘED JE TŘEBA UNĚST KŘÍŽ.**

Námětem setkání je **UMĚNÍ VELIKONOČNÍ MEDITACE**. Je to už šestá akce, kterou pořádá „Brněnské angelikum“, ekumenické laické Sdružení přátel bl. Hyacinta Maria Cormiera v Brně. Tentokrát se v knihovně kostela sv. Michala, Brno, Dominikánská představí kromě našich i cizí souborí křesťanští umělci z řad katolíků, evangelíků i pravoslavných. Cílem je setkání umělců a příznivců křesťanského výtvarného umění v inspirujícím uměleckém prostředí. Expozice trvá do 7. 5. 2003. Brněnské angelikum, Brno, kostel sv. Michala, přístupné veřejnosti ve všední dny 17.00 – 20.00 v neděli 9.00 – 12.00, 17.00 – 20.00. Vstup volný.

„Živá minulost Arménie“

„Arménský národ se objevuje v našem světě již v dobách, kdy současné evropské národy ještě neexistovaly a antické národy - Římané a Řekové - dosud nevstoupily na jeviště dějin.“

Valerij Brjusov, 1916

V 1. století po Kristu přicházejí do Arménie dva apoštolové, Tadeáš a Bartoloměj, aby zvěstovali evangelium. Roku 301 bylo přijato křesťanství králem Trdatem III. jako státní náboženství a Arménie se tak stává prvním křesťanským státem na světě. Po celých 1700 let si arménský národ udržuje a pečlivě chrání své náboženské tradice a obřady. Jsou výrazem jejich duše a identity. V tragické historii Arménů byla vždy víra útočištěm a pevnou oporou pro přežití a zůstala jí dodnes. Na světě existuje jenom málo národů, které se tak intenzivně podílejí na Kristově kříži. Tato účast má také ovšem druhou stranu. Účast na Kristově zmrtychvstání. Neexistuje žádné silnější svědectví pro sílu Kristova zmrtychvstání v dějinách národa než zkušenost, že tato síla v historii arménského lidu vždy zvítězila.

Zachování víry umožnilo rozvoj jedinečné křesťanské kultury. Umělci v ní nacházeli inspiraci a pro bohoslužby byly vyráběny překrásné liturgické předměty vysoké umělecké kvality. Výstava „Živá minulost Arménie“, která je součástí projektu „Arménský kříž“, prezentuje církevní umění Arménie a pro nás je jedinečnou příležitostí seznámit se s některými exponáty, které jsou u nás vůbec poprvé vystaveny. Mezi nimi můžete spatřit např. mešní oděvy, ručně tkané koberece, keramiku, liturgické nádoby, obrazy, rukopisy a jiné předměty, které hrály a dosud hrají v životě Arménů důležitou roli. Pocházejí z klášterního muzea řádu mechitaristů ve Vídni.

U nás ojedinělá výstava jistě přispěje k hlubšímu poznání duchovní kultury Arménů, kteří byli ve své historii pro víru těžce zkoušeni a umožní upevnit více vztahy mezi oběma národy.

Jihomoravské muzeum ve Znojmě, Klášter mechitaristů ve Vídni a Farní úřad Hluboké Mašůvky Vás zve na výstavu **Živá minulost Arménie** v prostorách Domu umění, Masarykovo nám. 11, Znojmo, která se koná ve dnech 11. dubna – 17. května 2003. Otevřeno bude vždy Út – So od 10.00 do 18.00 hodin. Další informace na adrese: www.znojmour.cz

Matice svatokopecká, Olomouc – Svatý Kopeček pořádá v neděli 13. 4. v 16 hod. ve Francouzském sále svatokopecké fary přednášku Ing. Valdštiny na téma **Počátky průmyslových Čech – doba sv. Václava.**

Občanské sdružení Centrum naděje a pomoci – CENAP, Hybešova 40, Brno 602 00 pořádá program pro snoubence a novomanžele:

„Povídání o manželství“

II. téma **Povídání o manželství**: Partnerská komunikace, hospodaření s časem a penězi – úterý 8. dubna 2003 v 18.30 – 20.00 hod. v Poradně pro ženy a dívky, Hybešova 40. ● III. téma: **Lidská sexualita, plánování rodiny** – úterý 22. dubna v 18.30 – 20.00 hod. ● IV. téma: **Život rodiny** – úterý 6. května 2003 v 18.30 – 20.00 hod.

„Výchova k rodičovství v rodině a ve škole“

– doškolovací seminář pro ty, kdo se zabývají problematikou výchovy k rodičovství na školách i v ostatních organizacích a přípravou na manželství: „Výchova k rodičovství v rodině a ve škole s láskou a efektivně“ – v termínu 11. 4. 2003 od 15.30 do 19.00 hod. Na všechny programy a semináře je nutno se předem přihlásit na adrese CENAP, Hybešova 40, 602 00 Brno, tel. 543 254 891, e-mail: cenap@volny.cz.

Dne 3. 4. 2003 od 9.00 do 15.00 hod. pořádáme den otevřených dveří.

Liturgická čtení

Neděle 6. 4. – 5. neděle postní

1. čt.: Jer 31,31–34
Ž 51(50),3–4.12–13.14–15
Odp.: 12a (*Stvoř mi čisté srdce, Bože!*)
2. čt.: Žid 5,7–9
Ev.: Jan 12,20–33

Pondělí 7. 4. – připomínka sv. Jana Křtitele de la Salle

1. čt.: Dan 13,1–9.15–17.19–30.33–62
Ž 23(22),1–3a.3b–4.5.6
Odp.: 4ab (*I kdybych šel temnotou rokle, nezaleknu se zla, vždyť ty jsi se mnou.*)
Ev.: Jan 8,1–11

Úterý 8. 4. – ferie

1. čt.: Nm 21,4–9
Ž 102(101),2–3.16–18.19–21
Odp.: 2 (*Hospodine, slyš modlitbu mou a volání mé ať pronikne k tobě!*)
Ev.: Jan 8,21–30

Středa 9. 4. – ferie

1. čt.: Dan 3,14–20.91–92.95
Dan 3,52a.52b.53.54.55.56
Odp.: ... *chvályhodný a svrchovaně velebený navěky.*
Ev.: Jan 8,31–42

Čtvrtek 10. 4. – ferie

1. čt.: Gn 17,3–9
Ž 105(104),4–5.6–7.8–9
Odp.: 8a (*Hospodin pamatuje věčně na svoji smlouvu.*)
Ev.: Jan 8,51–59

Pátek 11. 4. – připomínka sv. Stanislava

1. čt.: Jer 20,10–13
Ž 18(17),2–3a.3bc–4.5–6.7
Odp.: srov. 7 (*Ve své tísní jsem vzýval Hospodina, a vyslyšel mě.*)
Ev.: Jan 10,31–42

Sobota 12. 4. – ferie

1. čt.: Ez 37,21–28
Jer 31,10.11–12ab.13
Odp.: 10d (*Hospodin bude nad námi bdít jako pastýř nad svým stádem.*)
Ev.: Jan 11,45–56

Breviář pro laiky

Uvedení	NE	PO	ÚT	ST	ČT	PÁ	SO
do první modlitby dne:	6. 4.	7. 4.	8. 4.	9. 4.	10. 4.	11. 4.	12. 4.
Antifona	270	270	270	270	270	270	270
Žalm	783	783	783	783	783	783	783
Ranní chvály:							
Hymnus	270	271	272	271	272	271	272
Antifony	387	828	843	858	874	890	906
Žalmy	813	828	843	858	874	890	906
Kr. čtení a zpěv	388	392	395	399	402	406	409
Antifona k Zach. kantiku	388	392	395	399	402	406	409
Prosby	388	392	395	399	403	406	410
Záv. modlitba	389	393	396	400	403	407	410
Modlitba během dne:							
Hymnus	273	273	273	273	273	273	273
Antifony	273	273	273	273	273	273	273
Žalmy	818	833	849	863	879	895	911
Krátké čtení	389	393	396	400	403	407	410
Záv. modlitba	389	393	396	400	403	407	410
Nešpory:							
Hymnus	268	268	268	269	268	269	268
Antifony	386	390	838	853	868	884	900
Žalmy	808	823	838	853	868	884	901
Kr. čtení a zpěv	386	390	394	397	401	405	408
Ant. ke kant. P. M.	387	391	394	398	401	405	408
Prosby	387	391	394	398	401	405	408
Záv. modlitba	389	389	393	396	400	403	407
Kompletář	1238	1242	1247	1250	1254	1257	1260

